48Դ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 869 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 26 ԱՊՐԻԼ/9 ՄԱՅԻՍ 1904 — 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1322 — 26 ՆԻՍԱՆ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de ţâ S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒՑ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլխաւոր փողոց, թիւ 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ չեն տրուիր։

Մանզումէյի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یومی وسیاسی غزیته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ԱՌԱՆՁԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍՊԵԿՈՒԼԱՏՈՐՆԵՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 6 Ապրիլ 1904

Այս երկու բառերը իրարու այնքան նման են որքան են անոնց։ Իրարու հետ այնքան սերտ մտերմութիւն ունին որքան ունին հակառակութիւն։ Առանց միոյն՝ միւսը գոյութիւն չունի, մէկը միւսին բնաւ պէտք չունի։ Ի՞նչ է այս հակասութեանց պատճառը, պարզապէս ըմբռնումի տարբերութիւն։

Այս Նիւթին վրայ քանի մը խորհրդածութիւն պիտի ընէի, բայց տեսնելով ձերիններուն բամպակի խնդրով մեծապէս հետաքրքրուիլը, օգտակար համարեցի դարձեալ բամպակի վրայ գրել։ Գրեթէ ամիս մը առաջ յայտնած գաղափարներս ցարդ ուղիղ ելնելուն, դարձեալ պէտք կ'զգամ զգուշացնել ընթերցողը յայտնած գաղափարիս չի վստահելու, մանաւանդ անոնք որ սբէքիւլասիօն կ'ընեն։ Իմ փափաքս է միայն օրինաւոր վաճառականին օգտակար ըլլալ։ Դիւրին է ըմբռնել թէ վայրկեան մը իսկ չէի զոհեր սբէքիւլասիօնէրու օգնելու, անոնց համար գրողները էջեր կը լեցնեն առանց երբէք որոշ գաղափար մը յայտնելու, վանզի փորձառութեամբ գիտեն թէ այդպիսիներուն որոշ խրատ տալու հետեւանքը ինչ կ'ըլլայ։ Բայց ես՝ առանց հետեւանքէն վախնալու, կը գրեմ ինչ որ հաւանականութիւն կը կարծեմ։

Ուշխարէ տակաւին կը հակառակի բամպակի և բամպակեղինոց վճարել պահանջուած գինը։ Ասիկայ կ'ունենայ իր ազդեցութիւնը։ Բամպակի գինը գոնէ չի բարձրանար։ Առանց այս հակառակութեան, տարեկոյս չի կայ որ ներկայ գինէն 20%ով աւելի բարձր պիտի ծախուէր բամպակը։ Երկու շաբաթէ ի վեր բամպակեղէն պատրաստող գործարանները միաձայնած են շաբաթը չորս օր միայն գործել։ Այս որոշումը քանի մը օր գիները քիչ մը կոտրեց, բայց միայն քանի մը օր։ Այսքան ըսպառում ունեցող ապրանք մը երկար ատեն արհեստական միջոցներով իրեն բնական սահմաններէն դուրս պահել անկարելի է։ Վաճառականութիւնը բարեգործութիւն չէ, մարդիկ անձնասէր են։ ոչինչ կարող է կասեցնել զանոնք շահու ճամբէն։

Երբ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ պատերազմ հրատարակուեցաւ, ընդհանուր համազում կար թէ բամպակը պիտի ածանցնայ և ցորենը սղէ. քանի մը օր այսպէս ալ եղաւ։ Բայց վերջը։ Ցորենը առատ էր՝ գինը իջաւ, բամպակը նուազ էր՝ գինը բարձրացաւ։ Վաճառականութեան այս տարբերական սկզբունքին համաձայնիլ և համակերպիլ չուզելը, հասանքին դէմ թիավարել կը նշանակէ։ Հնդկաստանի մէջ ընդարձակ նոր հողերու վրայ բամպակ մշակուելով հանդերձ՝ նոյն կառավարութեան պաշտօնական յայտարարութիւնը կը ցուցնէ թէ, առաջիկայ բերքը անցեալ տարուանէն պիտի հաւասարի։ Թէ ինչո՞ւ աւելի չի պիտի ըլլայ՝ քանի որ մշակութիւնը աւելի ընդարձակ հողի վրայ է՝ յայտնի չէ։ Գալով Ամերիկայի՝ մշակութիւնը անշուշտ անցեալ տարուանէն շատ աւելի է, բայց կ'ըսեն թէ բաւական թաւով հնձող չի պիտի գտնուի։ Թէքսաս նահանգը որ շատ ընդարձակ տարածութիւն ունի և որու բամպակի արտադրութիւնը ամբողջ աշխարհի հրապարակին վրայ կ'ազդէ, շատ աւելի պիտի մշակէ գալիք եղանակին, բայց յայտնի չէ թէ պոլ ուիվըլ ըսուած փոքրիկ սակայն չարաճճի կենդանին ո՛րպիսի մեծ դեր պիտի կատարէ։ Այս փոքրիկ միջատը բամպակի խնդրոյն մէջ տարակոյսի մեծ տարը մըն է։ Մեքսիկայի սահմանագլխէն տարիներ առաջ թէքսաս նահանգը մտնելով, դէպ ի հիւսիս առաջխաղաց և հիմա նահանգին բամպակ հացնող մեծագոյն մասը կ'աւերէ։ Տարակոյսի տարր մըն է, վասն զի իր գործառութեանց սահմանները չարունակ կը փոխէ, թողլով յաճախ իր նախկին ընակավայրը և երեւան գալով բոլորովին նոր տեղ մը։ Իր ընթացքը աւերումը թերեւս աւելի նուազ ըլլայ այս տարի, բայց փորձառութիւնը կը ցուցնէ որ իր ազդեցութիւնը ընդարձակելու վրայ է միշտ։ Կառավարութիւնը մեծ ջանքեր ու ծախսեր կ'ընէ և դարմանի միջոցներ կը գտնէ ու կը սովրեցնէ մշակողներուն, որոնք անշուշտ իրենց օգտակարութիւնը կ'ուսնենան։

Ապահովաբար կրնայ սպասուիլ որ առաջիկայ բերքը՝ աւելի ընդարձակ տարածութեամբ և գիտնական մշակութեամբ կատարուելով, անցեալ տարուանէն մեծ ըլլայ։ Հեղինակութիւն ունեցող թերթի մը հրատարակած թալդատական մէկ ցուցակը կ'արտատպեմ քիչ մը վարը, իր շահեկանութեան համար։

Տեղային գործարաններու ձեռքը գտնուած բամպակը իրարու վրայ 13½ էէնթի ապրանք եղած կը հաշուուի, և այս գինով ունեցողները գործուած ապրանքը՝ այժմու հրապարակի գիներով՝ առանց վնասի կրնան վաճառել։ Բայց տպածոյին 4 էէնթի ծախուիլը նուազեցուցած է անոր սպառումը, այնպէս որ՝ շաբաթը եթէ 6 օր գործեն փոխանակ 4ի՝ պահանջէն աւելին արտադրելով գիները իջեցնելու պիտի ստիպուին ծախելու համար, վասն զի գործարաններու շաբաթական արտադրութիւնն է 350,000 ծրար, մինչդեռ 75,000 ծրարի չափ միայն կը ծախսուի այժմ, այնպէս որ գործարանատէրները քառ երեւոյթի սբօք կը դիմեն։

Ուրեմն սպառող ժողովուրդը պակսեցուցած է իր գնումները։ Ի՞նչ պիտի ընեն գործարանատէրք։ Բնականաբար մէկ կողմէն պակաս արտադրելով, միւս կողմէն ամէն ջանք ի գործ պիտի դնեն չինուած ապրանքին գիները բարձր պահելու։ Առ այժմ պահպանողական դիրք մը բռնած են մինչեւ որ առաջիկայ բերքին հաւանական չափին և գիներուն վրայ գաղափար կազմեն։ Դիմբաղդաբար այս կէտերէն երկուքին ալ մասին անստուգութիւնը ցոլորականէն շատ աւելի է։ Նիւ Օրլէանսի (որ գիները բարձր պահել կ'ուզէ) բամպակի խումբին անդամներէն մէկը կ'ընդունի որ չի պիտի զարմանայ եթէ հունձքը 15,000,000 հակի հասցնելու մշակութիւն եղած է, բայց 10,500,000 կամ առ առաւելն 11,000,000էն աւելի հնձելու բաւող գործաւոր չի պիտի գտնուի, կ'ըսէ։ Անցեալ տարի բամպակը աւելի ամսն ըլլալով հանդերձ երբ գործարանատէրք ստիպուեցան պակսեցնել արտադրութիւնը, ըսել է այս տարի արտադրութեան նուազումը բաւական երկար պիտի տեւէ։ այս պարագային մէջ բամպակին գինը ինչ ազդեցութիւն սր պիտի կրէ՝ ակներեւ է։

Երանի թէ միջոցս ներէր Սբլլիի գործառութեանց վրայ ընդարձակ գրելու, այնքան հետաքրքրական են և տարօրինակ անոր մանրամասնութիւնները։ տեղական լրագրաց մէջ սիւնակներ գրաւելէ զատ՝ երկար խմբագրականներու ալ նիւթ մատակարարեցին։ Անակնկալած օրն իսկ գրածիս մէջ յիշեցի որ այսպիսի սբէքիւլասիօներու բուն բարեկամները վերջին պահուն գաղտնի ծախող կը դառնան, և մարդը չի գիտեր թէ ուրկէց կուգայ չարունակ գնած ապրանքը։ Անանկանելէն մէկ երկու շաբաթ վերջ երբ հասկցաւ Սբլլի թէ ծախողը բուն իսկ իր ընկեր-բարեկամներն եղած են, և որոնք հիմա չեն ուզեր օգնել իրեն՝ անոնց դէմ ելաւ։ Անանկութեան առջի օրը իրաց վիճակը բացատրած էր առանց և խնդրած էր որ պէտք եղած դրամը տան հրապարակը բռնելու համար. հետեւեալ օրը, առաւօտուն իր երկու հարուստ ընկեր-բարեկամներէն մին, Բէյ, ժամադրութեան վայրը բնաւ չի գար, իսկ միւսը, Հաուլի, կը պատճառաբանէ թէ որոշումը տուած են արդէն որ պէտք եղած դրամը պիտի տան, միայն կ'սպասէ միւս բարեկամին գալուն։ Սբլլի իր գործատեղին կ'երթայ ուր Սակարանին մէջ ունեցած պաշտօնեաներէն հեռաձայնով եկած լուրերը գիներու անկումը՝ կասեցնելու համար իրենց ըրած գնումներու անբաւականութիւնը կը ծանուցանեն։ Սբլլի իր կարգին կը հեռաձայնէ Հաուլիի, ուրկից պատասխան կ'առնէ թէ տակաւին Բէյ եկած չէ։ Սբլլի իր վճռաբանները դադրեցնելու ազդարարութիւնը խմբագրել և տարածել կը պարտաւորուի։ 600,000 հակի հալիւ մըն էր կարգադրուելիքը և զոր իր ընկերները առաւօտէն ի վեր կը ծախէին իրեն՝ Սակարանին մէջ։ Դրաւոր գործողութիւն մը չկար այս մարդոց մէջ՝ որոնք ընկերութեամբ միլիոններու հասնող գործառութիւններ կ'ընէին։ Դատարանի առջեւ երդման տակ յայտարարեցին թէ որ և է գրութիւն կամ հաշուեցոյց իսկ չի կայ, բաց ի «չէք»ի տետրակներէն։ Ամիսներէ ի վեր իրիկունները պանդոկի մը թէյի սեղանին շուրջը նստած, այս երեքը որոշում կուտային գնում մը ընելու կամ ծախելու որպէս խորհուրդ տար Սբլլի, որ գործադրողն և վարիչն էր գործին և որ քանի մը օրը անգամ մը 15,000էն մինչեւ 84,000 տօլարի չէքեր կը ղրկէր այդ ընկերներէն Հաուլիի, իբր իրենց շահաբաժինը, որ Սբլլիէ ստացած իւրաքանչիւր գումարին կիսուն համար իր չէքը կը ղրկէր միւս ընկերոջ՝ Բէյի։ Բացի մէկ անգամ եղած փոքրիկ վնասէ մը՝ ամէն գործի սղութիւնները չան ցցուցած էին։ Թէ՛ Հաուլի և թէ Բէյ մեծահարուստ են և սակայն երբէք Սբլլիի դրամ տուած չեն իր դրամագլուխ կամ իբր երաշխաւորութիւն վնասի դէմ. միայն բերանացի երաշխաւորած են վնասը։ Դատը կը շարունակուի, բայց Սբլլի կը խնդրէ իր պահանջատէրէրէն 40% ընդունիլ կանխիկ և 60%ին համար մէկ և աւելի տարիներու համար պարտամուհակներ տալ՝ առանց տոկոսի։ Պարագը 3,000,000 տօլար է։ Պահանջատէրք 45% կանխիկ կը պահանջեն, առարկելով որ ատկէց աւելին իսկ ունի պատրաստ։ Սբլլի կ'ըսէ որ երաշխաւորութիւն կուտայ իր տալիք պարտամուրհակներուն՝ իբր ընկեր՝ այս երկու անձերէն ստանալիք գումարը։ երբ դատը շահի. միանգամայն կը փաստէ որ, այսպէս չարունակելով այնքան ծանր ծախսերու կ'ենթարկուի որ քանի մը շաբաթէն 40% չպիտի մնայ։ Իրաւունք ալ ունի, երբ իր փաստաբաններէն մին նախկին պատերազմական գործոց նախարար մըն է, որ հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն, փաստաբանութիւնը շարունակելու համար։ Թո՛ղ միւսները որոնք եւս նշանաւոր մարդիկ են։ Թէ արդեօք Սբլլի պիտի կարենայ առաջարկած պարտամուրհակները վճարել ժամանակին. այդ անկարելի չէ։ Բրայս անուն անձը, որ 1900ի Մայիսին մնակացաւ 12,000,000 տօլար պարտքով, քանի մը օր առաջ միայն վերջին վճարումը ըրաւ իր պահանջատէրց, որով 100% վճարեց, ըստ բամպակի սակարանի պաշտօնէից յայտարարութեան։ Սբլլիի ըրած վնասը ուրիշ գործառութիւններէ չէ, որպէս ըսուեցաւ, այլ բամպակէ։ Վաճառականի մը խօսքը այնքան նուիրական և անդառնալի ըլլալու է որքան իր ստորագրութիւնը։ Բաւական է որ մինչեւ անգամ գողերու միջեւ պատիւ կայ։ Թէեւ անտարակոյս այս սկզբունքին վատնող շատ վաճառականներ յուսախաբ եղած են, սակայն երբ խնդիրը սբէքիւլասիօնի վրայ է, միայն ինքն ալ Սբլլիի նման այդ արհեստէն եղող մը ըլլալու է որ, առանց թուղթի կորի մը և միայն խմուած թէյի մը գաւաթներուն վկայութեամբ անագին գումարներու հասնող գործառութեանց ձեռնարկէ, այն ալ հեռաւոր օրը։ Ձեռնարկութիւններ որոնց արդիւնքը ամբողջ աշխարհի խօսակցութեան նիւթ եղաւ և հրապարակներու յեղաշրջում պատճառեց երկար ամիսներ. հիմա կը տեսնենք որ ասոնց ծագումը ամենահանդարտ կերպով և անմեղ ըմպելիքի մը սեղանին չորջը քանի մը վայրկեանի տեսակցութեան արդիւնքն է եղեր։

Բաղդատելը սիրողին և սբէքիւլասիօնին խօսակցութեան մի՛ ունկնդրեր. անոր վարկ մի՛ տար, անոր ճամբաներուն վրայ երեւցած ծաղիկները մի՛ հոտոտեր. երանի թէ անոր հետ ընկերութիւնդ ալ խզէիր, բացի եթէ դուն իրմէ զօրաւոր ես կամքով, և փոխանակ ան քեզի համոզելու, դուն պիտի կարենաս ցուցնել անոր կործանման ճամբուն վրայ ըլլալը։ Այսպէս ըրէ և ի՞նչ վնասի որ հանդիպիս — այդ պատճառով միայն — անոր համար զիս մեղադրէ։

Այս առթիւ կրնայ յիշուիլ համբաւաւոր Ճէյ Կուլտին մէկ ըրածը դժբաղդ Ալպերթ Սբայրզի որ իբր միջնորդ 1869ին 160 էն օսկի գնեց, բերանացի տրուած հրամանաւ մը Կուլտ և Ֆինքի, որոնք միացած էին՝ Հաուլիի և Բէյի նման։ Զի կասկածող Ալպերթ Սբայրզի ծախողներն իրենց ոսկին գաղանօրէն՝ երբ հրապարակը կը կոտրէր, և յետոյ ուրացան թէ որ և է յարաբերութիւն ունէին անոր հետ։ Խեղճ Սբայրզ մնանկացաւ և խնդրեց Ֆինքէն որ օգնէ իրեն։ Բարիկեզու Ֆինք պատասխանեց թէ ատիկայ զինքը դժբաղդաւոր կրնան թեան մը մէջ կը դնէ, և աւելցուցեալ՝ ծիծաղելով, ինչպէս կրնան այժմ բամպակի հսկաները ըսել Սբլլիի, «Միջնորդներուն համար ի՞նչ փոյթ կ'ընեն, միջնորդներուն ամէնքն ալ անպիտան մարդիկ են։» Ճէյ Կուլտ՝ այս երկուքին պէս՝ խորհրդակցութեան ներկայ գտնուած էր, բայց եռքը մոռցաւ ամէն ինչ։ Երբ կառավարութեան քննիչ մասնախումբը հարցուց Կուլտի թէ իր ոսկիի վրայ սբէքիւլասիօնէրուն աւորեայ հաշուեցոյցները չէր ստացած, այս վարպետորդին պատասխանեց։

—Ո՛չ, ամբողջ միտքս կ'ընէի, գէթ ինչ որ գիտէի։

—Այս գործառութեանց համար հաշիւ չէի՞ք պահեր։

—Ո՛չ, երբէք հաշիւ պահած չեմ կեանքիս մէջ։

—Ժամանակէ ժամանակ հաշուեցոյցներ չէի՞ք պատրաստեր ձեզ համար։

—Ո՛չ, չեմ յիշեր որ և է հաշուեցոյց։

—Եւ որ և է մեմորանտում չունի՞ք որ ցուցնէք։

—Ո՛չ, բնաւ երբէք։

Այս մարդը մինչեւ անգամ չէքի տետրակ չի ցցուց։

Ե. Ս. ԹԱՒՇԱՆՃԵԱՆ

Պարզ Խօսքեր

ՀԱՐՑՈՒՄ

Մեր ու հիւանդ Եպիսկոպոսի մը վիճակը, զոր այնքան ցաւոց տողերով պատկերացուցած էր Տ. Մուշեղ Հայր այս սիւնակներուն մէջ, առիթ տուաւ Սսական վարդապետին՝ քանի մը խորհրդածութիւններ ընելու եկեղեցականաց ապրելու կերպին վրայ։ Վստահ ենք որ երկու գրագէտ վարդապետներուն կարծիքներու այս փոխանակութիւնը, որ կը կատարուի խիստ պատուաբեր պատշաճութեամբ, իր օգուտը պիտի ունենայ պատճառներու ուսումնասիրութեան տեսակէտով։ Մենք ուզենք առնելու։ Ուրիշ առթիւ եթէ քիչ մը հորմէն կը քաշուէր վրան բաց բաներ ընելու, հիմա անոր գործակցութիւնն ալ ապահովելէ ետք ալ բնաւ մտածելու կէտ չունէր և ծրագիրներ կը կազմէր մտքին մէջ, վրէժներուն ամէնէն ծանրը լուծելու Հրաչեայէն։

Թեթեւսօլիկ երիտասարդը միշտ առաջնակարգ դիրքի վրայ տեսած էր ինքզինք։

Ամէն տեղ, մինչեւ իսկ պատուաւոր ընտանիքներու մէջ կարեւորութիւն տուած էին իրեն՝ հօրը հարստութեան համար։ Մինակ Հրաչեայի ներկայութեանը անտեսուած էր Պարգեւեաններու բնակարանին մէջ և այս ստորնացումը կ'ուզէր փոխարինել ամէնէն ծանր հարուածներով, որոնց խստութեան տակ ընկճէր, ջախջախուէր հակառակորդը։

Որդ մը, կրակ մը կ'եռեւեփէր ներսի դէն և չէր կրնար վայրկեան մը իսկ կենալ վաճառատան մէջ ուր հաղիւ յաջողեցաւ մնալ մինչեւ կէս օր։ Ճաշի ժամը հասնելուն գրպանը տասը ոսկի դրաւ և ուղղակի Բերա Բրթի Շանի պարտէզը գնաց, հոն երկրորդ մը գրելով Լիւքսէնպուրկի ծառային, իմացուց իր հոն գտնուիլը և իրեն ըսպասելը։ Պարտէզի սպասաւորներուն միջոցաւ նամակը հասցուց Եանիի որ կէս ժամ ետք պարտէզ հասաւ բոլորովին զուարթ դէմքով ու յարգական բարեւով մը նստաւ Կռեկուառի դիմաց։ Գաւաթները լեցուեցան ճիշդ առջի անգամուան պէս և Կռէկուառ կրկին խօսեցնել տալու համար ծառան։

—Ի՞նչ կայ ի՛նչ չկայ տեսնանք միւսիւ Եանի, հարցուց, ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ ձեր հիւրանոցին մէջ։

—Արտակարգ բան մը չկայ, պատասխանեց ծառան, սովորական դէպքեր, հիւրեր կ'իջեւանին, կամ կը գիշերեն։

—Չէ, անցած անգամ մանկամարդ կնոջ մը պատմութիւնը ըրիր՝ բերնիս ջուրերը վազցուցիր. ի՛նչ մեղքս պահեմ եթէ պատրաստ մը գտնելով ծընողքս խաբել յաջողէի, ես ալ ձեր օթէլը պիտի պառկէի մէկ երկու գիշեր։

—Պատրաստ չա՛մ, յարեց ծառան, երիտասարդին քիթէն բռնած ըլլալ կարծելով ինքզինքը. ազգականներ չունի՞ք Վոսֆորի գեղերուն կամ Կղզիներուն մէջ, այս գիշեր անոնց պիտի երթամ, կ'ըսէ, մեզի կուգաք. ձեզի գիշեր մը անցնել տամ որ մատ խածնէք։

—Աղէ՛կ, բայց վրան բաց չըլլա՞ի։

—Պատրաստակը պատրաստակ է, էգիպտոս, վրան բաց եղեր է գոց եղեր է. չկրցող կլլողը կառկառա թող ընէ. դուք ո՞չ կարգուած էք, ո՞չ ալ ձեզի սպասող կին ունիք. ի՞նչ պատուաւոր, հարուստ, ակնածելի մարդիկ կան որ ձեր տարիքովը զաւակ ունին ու ասանկ պատրուակներով կը հեռանան իրենց բնակարանէն ու ազատ գիշերներ կ'անցընեն Բեբայի մէջ. ձեր ընկերքը շատ սովորական բան մ'է որուն վրայ մտածելը անգամ աւելորդ է։ Շոգենաւով երթեւեկողներէ շատեր մանաւանդ՝ ակընդէտ կապասեն որ թեթեւ ալեկոծութիւն մը ըլլայ ծովուն վրայ, երկու տողով հեռագիր մը կուտան իրենց ընտանիքներուն՝ ծովուն ալեկոծութիւնը պատճառաբանող և հանդարտ սրտով կսկին կենալ վարել ուր որ հաճոյքի հոտը կառաջնորդէ իրենց, մինչդեռ ալեկոծութենէ այս չափ վախցողները առանց ծովախտէ բռնուելու մինչեւ Զինուժային կ'երթան եթէ հարկ ըլլայ։

Տեսակէտները կը տարբերէին երկուքին ալ։ Ծառան Կռէկուառէն դրամ չորթելուն վրայ կը խորհէր, մինչդեռ այս վերջինը կուզէր վարպետութեամբ մը նոր տեղեկութիւններ քաղել անկէ Հրաչեայի ու օթէլին մէջ բնակող մանկամարդ կնոջ նկատմամբ։ Եանիի գլուխը տաքցած չէր դեռ. Կռէկուառ ժամ առաջ զայն գինովցնելու համար, հրաման ըրաւ որ մեծ գաւաթներով բերեն անոր գարեջուրը։ Ծառան կարծելով որ իր տուած խորհուրդներուն իբր վարձք կընծայուի իրեն այս արտակարգ պատիւը, քծնողական ձեւով մը։

—Շնորհակալ եմ միւսիւ Կռէկուառ ըսաւ, ձեզմէ այս ատիճան պատիւ ստանալու արժանի ծառութիւն մը չ'մատուցի դեռ։

—Ատանկ խօսքեր չեմ ուզեր պատասխանեց Կռէկուառ վեհանձն երեւոյթով, իմ մէկիս դէմ դուն երկուքդ խրմելով մինակ կրնաս ինձ հաւասար հաճոյք զգալ. դուն խմելու վարժ մէկը կ'երեւաս, չիտակը խօսէ՝ ո՞ր չափ կը խմես։

—Սանկ օրական հարիւր ֆիրեմ մը օղի կը խմեմ։

—Ուրեմն մէկի տեղ երեք խմելու ես որ ինձ հաւասարիս, ուրիշ տեսակ չըլլար, խմէ՛ տեսնամ խմէ՛, ամէն բան քիչ է քեզի համար, որ այնչափ սիրուն ու մանկամարդ տիկին մը ունիս հիւրանոցիդ մէջ ու նոյնչափ ալ ծեր, անտանելի, նախանձոտ ամուսնի մը բերանին հոտը մաքի ընել ստիպուած ես։

— Ճշմարտապէս գեղեցիկ, գոչեց Եանի խաւեարի մեծ պատառ մը կլլելով, Աստուած յատկապէս ստեղծած է այս կինը կարծես, ա՛յնչափ գեղեցիկ է. ինչ օգուտ որ ընտիր տանձերը արջերը կ'ուտեն միշտ. այնչափ չքնաղ կին մ'ալ անտանելի, գձուձ ծերուկի մը վիճակած է։ Մինակ դէմքի գեղեցկութիւն չէ, միւսիւ Կռէկուառ, խօսելու անուշութիւն մը ունի որ կը թովէ, կը հիացնէ մարդը. մէկ քանի օր առաջ ա՛լ չկրնալով համբերել, «ի՛նչ կ'ըլլայ թող ըլլայ, անգամ մը սա կիներկը մօտէն ուսումնասիրեմ» ըսի. ծերուկը դուրս ելած էր. սենեակը մտայ և պատրուակ մը յերիւրելով կէս ժամի չափ խօսակցեցայ հետը. հիանալի՛ կին, Աստուած մէկ հատ մը ստեղծած է, մօտէն տեսնելու էք որ հաւնիք։

— Աղէ՛կ միւսիւ Եանի, փաղաքշեց Կռէկուառ, կուգաս ատանկ պատմութիւններով բերնիս ջուրերը կը վազցնես, անկէ անդին բան չկայ. հանկցա՛նք. հիանալի գեղեցիկ, հրապուրիչ, դիւթիչ, բայց ինչ օգուտ որ մենք փէշին ծայրը տեսած չենք։

— Աստուած ողորմած է, յարեց Եանի կրկնակ գաւաթին պարունակութիւնը մէկ անգամէն կլլելով, աշխարհի մէջ անկարելի բան չկայ երբ խընդիրը անանկ կնոջ մը վրայ է. համբերութիւն ու զոհողութիւն, այս երկուքէն ունեցողը միշտ կը յաջողի կնոջական ասպարէզներու մէջ։ Ես ձեզի շատ բաներ կրնամ խօսիլ այս առթիւ, բայց կանխաւաս գործակցութեան հետեւանքներէն կը զգուշանամ. ամէնէն անյուսալի քայլերը առած եմ այս խնդրին մէջ, և ես ալ զարմացած եմ թէ գործերը ի՛նչպէս առաջ գացած են ինքնաբերաբար ու բնական եղանակով. անպատճառ ձեր բարեբախտութիւնն ալ մատ ունենալու է այս յաջողութիւններուն մէջ։

(Շարունակելի)

ՖԱՍՍԿՍ

Ոսկիներու Ճամբուն Վրայ

ՎԷՊ

ՑԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Կռէկուառ բնածին ընդունակութիւն մը ունէր ստորին արարքներու, զոր հօրմէն ժառանգած պէտք էր ըլլալ։ Ցոռի դատարակութիւնն ու Բարիզի մէջ ինքնագլուխ վարած ցոփ կեանքը՝ ա՛լ աւելի մշակած էին մոլութիւնները անոր սրտին մէջ, որ բացարձակ կերպով մեռած կրնար սեպուիլ բարոյապէս։ Խիղճը, գութը, բարիքը բնաւ գոյութիւն չունէին երիտասարդին մէջ. ո՛չ կը վախնար, ո՛չ ալ կ'ամչնար. ինչ որ խելքը փչեր, ի՛նչ որ հաճելի երեւնար աչքին զայն կը գործադրէր անմիջապէս, առանց հետեւանքը նկատելու, բայց Սբլլի կը խնդրէ իր պահանջատէրէրէն 40% ընդունիլ կանխիկ և 60%ին համար մէկ և աւելի տարիներու համար պարտամուհակներ տալ՝ առանց տոկոսի։ Պարագը 3,000,000 տօլար է։ Պահանջատէրք 45% կանխիկ կը պահանջեն, առարկելով որ ատկէց աւելին իսկ ունի պատրաստ։ Սբլլի կ'ըսէ որ երաշխաւորութիւն կուտայ իր տալիք պարտամուրհակներուն՝ իբր ընկեր՝ այս երկու անձերէն ստանալիք գումարը։ երբ դատը շահի. միանգամայն կը փաստէ որ, այսպէս շարունակելով այնքան ծանր ծախսերու կ'ենթարկուի որ քանի մը շաբաթէն 40% չպիտի մնայ։ Իրաւունք ալ ունի, երբ իր փաստաբաններէն մին նախկին պատերազմական գործոց նախարար մըն է, որ հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն, փաստաբանութիւնը շարունակելու համար։ Թո՛ղ միւսները որոնք եւս նշանաւոր մարդիկ են։ Թէ արդեօք Սբլլի պիտի կարենայ առաջարկած պարտամուրհակները վճարել ժամանակին. այդ անկարելի չէ։ Բրայս անուն անձը, որ 1900ի Մայիսին մնակացաւ 12,000,000 տօլար պարտքով, քանի մը օր առաջ միայն վերջին վճարումը ըրաւ իր պահանջատէրց, որով 100% վճարեց, ըստ բամպակի սակարանի պաշտօնէից յայտարարութեան։ Սբլլիի ըրած վնասը ուրիշ գործառութիւններէ չէ, որպէս ըսուեցաւ, այլ բամպակէ։ Վաճառականի մը խօսքը այնքան նուիրական և անդառնալի ըլլալու է որքան իր ստորագրութիւնը։ Բաւական է որ մինչեւ անգամ գողերու միջեւ պատիւ կայ։ Թէեւ անտարակոյս այս սկզբունքին վատնող շատ վաճառականներ յուսախաբ եղած են, սակայն երբ խնդիրը սբէքիւլասիօնի վրայ է, միայն ինքն ալ Սբլլիի նման այդ արհեստէն եղող մը ըլլալու է որ, առանց թուղթի կորի մը և միայն խմուած թէյի մը գաւաթներուն վկայութեամբ անագին գումարներու հասնող գործառութեանց ձեռնարկէ, այն ալ հեռաւոր օրը։ Ձեռնարկութիւններ որոնց արդիւնքը ամբողջ աշխարհի խօսակցութեան նիւթ եղաւ և հրապարակներու յեղաշրջում պատճառեց երկար ամիսներ. հիմա կը տեսնենք որ ասոնց ծագումը ամենահանդարտ կերպով և անմեղ ըմպելիքի մը սեղանին շուրջը քանի մը վայրկեանի տեսակցութեան արդիւնքն է եղեր։

Բաղդատելը սիրողին և սբէքիւլասիօնին խօսակցութեան մի՛ ունկնդրեր. անոր վարկ մի՛ տար, անոր ճամբաներուն վրայ երեւցած ծաղիկները մի՛ հոտոտեր. երանի թէ անոր հետ ընկերութիւնդ ալ խզէիր, բացի եթէ դուն իրմէ զօրաւոր ես կամքով, և փոխանակ ան քեզի համոզելու, դուն պիտի կարենաս ցուցնել անոր կործանման ճամբուն վրայ ըլլալը։ Այսպէս ըրէ և ի՞նչ վնասի որ հանդիպիս — այդ պատճառով միայն — անոր համար զիս մեղադրէ։

Այս առթիւ կրնայ յիշուիլ համբաւաւոր Ճէյ Կուլտին մէկ ըրածը դժբաղդ Ալպերթ Սբայրզի որ իբր միջնորդ 1869ին 160 էն օսկի գնեց, բերանացի տրուած հրամանաւ մը Կուլտ և Ֆինքի, որոնք միացած էին՝ Հաուլիի և Բէյի նման։ Զի կասկածող Ալպերթ Սբայրզի ծախողներն իրենց ոսկին գաղանօրէն՝ երբ հրապարակը կը կոտրէր, և յետոյ ուրացան թէ որ և է յարաբերութիւն ունէին անոր հետ։ Խեղճ Սբայրզ մնանկացաւ և խնդրեց Ֆինքէն որ օգնէ իրեն։ Բարիկեզու Ֆինք պատասխանեց թէ ատիկայ զինքը դժբաղդաւոր կրնան թեան մը մէջ կը դնէ, և աւելցուցեալ՝ ծիծաղելով, ինչպէս կրնան այժմ բամպակի հսկաները ըսել Սբլլիի, «Միջնորդներուն համար ի՞նչ փոյթ կ'ընեն, միջնորդներուն ամէնքն ալ անպիտան մարդիկ են։» Ճէյ Կուլտ՝ այս երկուքին պէս՝ խորհրդակցութեան ներկայ գտնուած էր, բայց եռքը մոռցաւ ամէն ինչ։ Երբ կառավարութեան քննիչ մասնախումբը հարցուց Կուլտի թէ իր ոսկիի վրայ սբէքիւլասիօնէրուն աւորեայ հաշուեցոյցները չէր ստացած, այս վարպետորդին պատասխանեց։

—Ո՛չ, ամբողջ միտքս կ'ընէի, գէթ ինչ որ գիտէի։

—Այս գործառութեանց համար հաշիւ չէի՞ք պահեր։

—Ո՛չ, երբէք հաշիւ պահած չեմ կեանքիս մէջ։

—Ժամանակէ ժամանակ հաշուեցոյցներ չէի՞ք պատրաստեր ձեզ համար։

—Ո՛չ, չեմ յիշեր որ և է հաշուեցոյց։

—Եւ որ և է մեմորանտում չունի՞ք որ ցուցնէք։

—Ո՛չ, բնաւ երբէք։

Այս մարդը մինչեւ անգամ չէքի տետրակ չի ցցուց։

Ե. Ս. ԹԱՒՇԱՆՃԵԱՆ

րիչ բան մը պիտի ըսէինք։ Կրօն. Ժողովը, անշուշտ ազդուելով Տ. Մուշեղ վարդապետի տխրագդեցիկ նկարագրութենէն, նկատի առաւ Սափրիչեան եպիսկոպոսին վիճակը և որոշեց ձեռնտու դտնուիլ։ Կը փափաքէինք դիտնալ որ եթէ համակրելի Արմաշականը ծերունի եպիսկոպոսի մը այցելութեան երթալու և անոր հիւանդագին ու կարօտ վիճակը Մամլոյ միջոցաւ ի վեր հանելու առաքինի դաղափարը չունենար, Տիմոթէոս Սրբազան դեռ պիտի շարունակէր իր տառապագին և լքուն վիճակը, առանց Կրօն. Ժողովին ձեռնտուութիւնը վայելելու։ Ուրեմն սրբագումար Ժողովը պատահաբար միայն ի նկատ պիտի առնէր Հայ Եկեղեցւոյ բարձրաստիճան պաշտօնէի մը՝ Տիմոթէոս Սրբազանի՝ կարօտ վիճակը։

ՍԻՄԵՈՆ ԵՐԵՐՈՒՆԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՀԱԿԱՍԱՄԱՐՏԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆԸ

ՄԱԾՆԱՒՈՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵԱԼՈՒԻ ԵԶԵՐՔԷՆ ԳՐՈՒԱԾ

ՌՈՒՍՔ ԿԸ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՒՆ

ՔՈՒՐՕՐԱԹՔԻՆԻ ԴԻՐՔԸ

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերէն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարուճնակաբար)։

Եալուի եզերքեն Ապրիլ 30, կէս օրէ՝ վերջ ժամը 6.

Պատերազմին առաջին գործողութենէն գրեթէ երեք ամիս ետքը, Ռուսական և Ճաբոնական բանակները վերջապէս ճակատ ճակատի եկած են։ Կամաց կամաց, անկարագրելի յոգնութիւններով, բայց բացարձակ կատարելութեամբ և ապահովութեամբ, Միջատային Առաջին Բանակը, հրամայութեամբ զօրավար Քուրոքիի համախմբուեցաւ Եալու գետին հարաւային եզերքին վրայ։

Դիմացի եզերքը, վերօք, կը գտնուին Ռուսները ստուար ուժերով, և այս առաւօտ կարողացայ ազէկ մը դիտել իրենց դիրքը։

Եալու գետը, որ Քորէայի և Մանչուրիոյ միջև սահմանագլուխ կը կազմէ, և Չինեաճաբոնական Պատերազմին ժամանակ առաջին ծանր կռիւին թատերաբեմը եղաւ, երեք բերաններով Դեղին Ծովը կը թափի։ Զիներուն հալելուն ժամանակ յաղորդական ողողումներուն հետեւանօք այս երեք բերանները մէկի կը վերածուին, բայց ձիւնամալը հիմա անցաւ լմնցաւ, և այսօր իր հոսանքներուն երրեակ բաժանումը պարզ աչքով կը տեսնուի։

Արեւելքէն Արեւմուտք իմ ոտքերս առջեւ անա կը տարածուի դեղին, հովիտին, և բլուրներու շարքին մէկ հիանալի համայնապատկերը։ Դեղին Տէլիթներուն ետեւը կը բարձրանայ այն մեծ պատուարը զոր Բնութիւնը կանգնած է Քորէական Թերակղզիին և Մանչուրիոյ մէջտեղը—մուրճ գիծ մը լեռնաշղթաներու՝ իրարու վրայ դիզուած, ինչպէս Գլիսոն Ոսսայի վրայ։

Արեւելեան կողմը—աջ ձեռքս կողմը ուր ահա կը դիտեմ Ռուս յառաջապահները—լեռները հետզհետէ թաւալելով կ'երթան կը յանգին ճիշդ գետին եզերքը։ Արեւմտեան կողմը կ'ընդլայնուին դէպի ետ հիւսիս, իրենց խրիսխին և Եալուի միջև թողով դեղին աւազէ ընդարձակ դաշտ մը և մշակուած գետիններու դալար գօտի մը, որուն վրայ կը տեսնուին գիւղերուն և ցանուցիր ագարակներուն տանիքները։

Տեղ տեղ խոշոր կը կտրատեն գետին լայնցած Տէլիթները, և կեդրոնը, ճիշդ Վիժուի առջեւ, աշտարակի մը պէս վեր կը բարձրանայ այն տպառաժուտ կղզին, որ կը կոչուի Վագրի Լեռ։

Դէպի Արեւմուտք աւազուտ տափարակներու վրայ կը թափուին, գրեթէ քով քովի մարդ կուգան ռուսական և ճաբոնական պահակները, դեղնագոյն չրջակայ վայրերուն դէմ հակապակեր մը ձեւացնելով իրենց մթագոյն համայգեներով։

Ռուսներուն մէն մի շարժումը բացայայտ կը տեսնուի Քիու-Լիէն-Զէնկի մէջ։ Օգը խիստ պարզ է։ Այդ տեղէն է որ կ'անցնի դէպի հիւսիս տանող Մանտարինեան մեծ պողոտան, որուն վրայ Ռուսք մեծ ուժերով վար թափած են։

Այդ քաղաքն ալ իմ կեցած տեղէս տարացած քաղաքի մը ամբողջ երեւոյթը ունի։ Ռուսական յառաջապահ գունդ մը կը գրաւէ խումբ մը չէնքեր երկրորդ կղզիին հարաւային եզերքին վրայ։ կարմիր կղմինարներով յարկածածուկ մաքաատուն մը կը կանգնի արեւուն մէջ յայտ յանդիման։

Կեցած տեղէս դէպի ծովը դիտելով, դիւրին է նշմարել Անթունկը, որ տասնըհինգ հազար բնակիչ ունի, և հետեւաբար կրնայ քաղաք մը կոչուիլ։ Երէկ այդ ուղղութեամբ լսուեցաւ խոշոր թնդանօթներուն բոմբիւնը։

Այս կէտին վրայ Եալու դրեթէ մէկ մղոն լայն է, և դետին մէջ խարսխող շատ մը մաւոնաներ ցոյց կուտան թէ այդ նաւանգիստը մեծագոյն առուտուրի մը կեդրոնն է։

Երբ այսպէս ամբողջ դիրքը կը դիտեմ վերէն, անխուսափելի կերպով կը յիշեմ Թուկիդէս Դեսին մեծ ճակատամարտին դաշտը Պօէբական Պատերազմի միջոցին։ Ինչպէս 1899 Դեկտ. դըժբախտ ամսուն ամէն առաւելութիւն Պօէրներուն կողմն էր, հիմակ ալ առաւելութիւնը Ռուսներուն կողմն է։ Անգլիոյ թշնամիները այն միջոցին դարանի կեցած կը սպասէին զօրավար Պուլլերի բանակին՝ վստահ ըլլալով իրենց ճակատը ծածկող գետին վրայ, որ անցնելիք տեղ չունէր։ Հիմակ ալ Ռուսք հաւասար է նոյնքրինակ ապահով պայմաններու մէջ Ճաբոնցիներուն դէմ կեցած են։

Այսու հանդերձ, Ճաբոնցիք սա՛ անժխտելի առաւելութիւնը ունէին որ ալէր էին հարաւային եզերքին վրայ գտնուած բլուրներուն և նկատի առնելով տեղւոյն բնութիւնը, կը տեսնուէր թէ ծովուն մօտէն կարելի էր ընել ա՛յնպիսի շարժումներ Ռուսաց դիրքերուն ետեւը դառնալու համար։ Անգլիացիք Թուկիդէսի վրայ այս առաւելութիւնը չունէին։ Եթէ զօրավար Քուրոքի կարենայ սպառնալ իրենց կռուին, Ռուսք պիտի պարտաւորուին ետ նահանջել, և այսպէս անոր առջեւ բաց թողուլ Մուքտէնի վրայ առալ քալելու ճամբայ մը։ (Ճիշդ անգլիացի թղթակցին գուշակութիւնը կատարուեցաւ։ Ռուսք նահանջեցին, և Ճաբոնական բանակը այս պահուս կը յառաջանայ Լիաօ Եանկ։ Մ. ԽՄԲ.)։

Տարակոյս չկայ որ Ռուսք յամառ ընդդիմութիւն մը պիտի ընեն։ Ինչպէս յայտարարեցի, դիրքերը շատ նպաստաւոր են պաշտպանողական համար, եւ կարծես անառիկ են ուղղակի յարձակումի մը դէմ, բայց Ճաբոնցիներուն միտքն է Ռուսաց ետեւը դառնալ։

Ամէն պարագաներ աչքի առջեւ ունենալով եւ ուսումնասիրութիւններս հոս բուն տեղւոյն վրայ կատարած ըլլալով, վստահաբար կ'ըսեմ որ, եթէ Ճաբոնցիք յաջողին բլուրներու այս մեծ պատուարին վրայ լաւ մը տեղաւորուիլ, ի գլուխ հանած պիտի ըլլան յաղթութիւն մը, որ ալխարհի առաջնակարգ Բանակներուն կարգին մէջ պիտի դնէ զիրենք։

Զօրավար Քուրոքիի (որուն բուն անունը սակայն Քօքուրի է) ռազմագիտութեան գլխաւոր մասը ա՛յն է որ զօրքերը այնպէս մը կարգադրած է որ երբ Ճաբոնական թնդանօթները ռուսական խրամներուն վրայ կրակ տեղան, հետեւակները աչխատին բլուրներէն վեր ելլել, եւ նուինաւոր յարձակումով դէպ ի ետ մղել Ռուս խաղաները եւ հետեւակները։ Ռուսական թնդանօթները չա՛տ հեռուն կը նետուին եւ ռումբերը չչելով եւ գալարելով կ'անցնին Ճաբոնցիներուն գլխին վերեւէն առանց մեծ վնաս պատճառելու։ Խրամներուն մէջ գտնուած Ռուսներն ալ իրենց գլուխները միշտ ծռել պարտաւորած են Ճաբոնական թնդանօթներուն կրակին առջեւ, այսպէս համարձակութիւն տալով Ճաբոնցիներուն՝ բլուրներէն վեր մագլցիլ, եւ իրենց յատակաձեւը գործադրել։ Ռուսաց դիրքը աւելի ցրուած է։ Ճաբոնցիք կուռ ու սեղմ կարգերով կը յառաջանան։ ամէն բան պիտի կատարուի կայծակի արագութեամբ։ Ճաբոնական յատակաձեւն է չուտ զարնել, շատ զարնել, միշտ առաջ քալել։ Ցարձակողականի համար առաջնակարգ բանակ մըն է Ճաբոնականը։

Տարակոյս չունիմ թէ աղէկ պիտի կռուին, եւ աղէկ ձեռքերու տակ պիտի առաջնորդուին։ Ծովեզերքէն մինչեւ հոս իմ ընթացքիս մէջ զարմանքով դիտեցի Ճաբոնցի փոքրաքուլ զօրավարներուն տրամադրութեան տակ գտնուած բոլոր նիւթերը եւ դիւրութիւնները, եւ պատրաստութեանց համար ի գործ դրուած հնարամտութիւնները և կանխատեսութիւնները։ Ճաբոնցիք պիտի ընեն ինչ որ կրնայ ընել քաջութիւնը եւ ճարպիկութիւնը։

Եալուի այս սահմաններուն վրայ ցաւ ի սիրտ տեսայ պատերազմին առաջին ազետալի նշանները։ Դիւղերը ամբողջովին աւերակ դարձած են։ Շէնութիւնը բոլորովին կորսուած է։ Ռուսք իրենց ռազմական դիրքութիւններուն համար պարտաւորուեր են կարգ մը տնօրինութիւններ ընել։

ԹՈՔԻՕ, Մայիս 3.— Արժանահաւատ աղբիւրէ առնուած տեղեկութեան նայելով, Եալուի ճակատամարտին մէջ Ճաբոնցիներուն կորուստը հազար հոգին կ'անցնի։

Նոյնքան թուով Ռուսներ դերի բռնուած են. մեծ մասը թնդանօթաձիգ զինուոր։

Ռուսական ճակատը տարածուած էր չորս մղոնի վրայ, այս պատճառաւ չատ ցրուած էին եւ կարգերնին ալ դանցաւոր էր։ Ճաբոնցիք ընդհակառակը կը յառաջանային խիտ կարգերով։

Բիւրաւոր մարդիկ ման կուգան Թոքիոյի փողոցներուն մէջ Եալուի դէպքին ի յիշատակ։ Ցուցարարներու կէսը կիներ են։ Տաներկու տարբեր թափորներ կազմակերպուած էին, որոնք զանազան փողոցներէ գալով, յետոյ ամէնքը միացան պատկառելի հանդիսաւորութիւն մը տալով գործին։ Ճաբոնցի ուսանողներուն թափորը կարմիր կանթեղներ կը կրէր։ Ամբողջ քաղաքը կանթեղներով եւ դրօշներով զարդարուած է։ Պատերազմին ընթացքէն ի վեր այսքան ոգեւորութիւն տեսնուած չէր Թոքիոյի մէջ։

ԹԻԵՆՋԻՆ, Մայիս 3.— Հոս գրասնուող Ռուսք իրենց ձեռքէն եկածը կ'ընեն Եալուի ճակատամարտին կարեւորութիւնը նուազեցնելու համար։ Հիմա Եալուի վրայ ճաբոնական դիրքը որուն կ'օգտագործէ Եալուի բերանը գտնուած ճաբոնական նաւախումբ մը, խիստ զօրաւոր է։

Այս միջոցիս որ կը հեռագրեմ, զօրավար Քօքուրիի գունդերը Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկի վրայ կը քալեն ապառաժուտ եւ դժուարին գետինները անցնելով (տես հեռագիրները)։

Ճաբոնցի վիրաւորները ծովու ճամբով պիտի փոխադրուին, եւ դարձեալ ծովուն կողմէ ստուար օժանդակ գունդեր ցամաք կ'ելլեն Եալուի վրայ։ Ցայտնի է թէ Ռուսք այսպիսի դիւրութիւններ չունին, թէեւ քաջութեամբ կը կռուին։

Շանկայէն դուրս չինական զօրքերուն թիւը աւելցաւ Բէքինէ եկած հրամաններու վրայ։

Չինաստանի մէջ Ռուս դլխաւոր զինուորական Գործակատար գնդապետ Օտորօտնիքով բարկացայտ ոճով մը կը հերքէ Եալուի ճակատամարտին վրայ ճաբոնական պատմութիւնները։

Կ'ըսէ թէ Ռուսներուն նպատակը առաջ քալել չէր, այլ միմիայն ստուգել Ճաբոնցիներուն ոյժը։ Ռուսական նահանջին համար կ'ըսէ թէ անիկա անխուսափելի էր, քանի որ Ճաբոնցիք խիստ չատ էին թուով։

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆ ՔՈՒՐՕՐԱԹՔԻՆԻ

Ստոյգ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ, Եալուի ճակատամարտին. հետեւանօք զօրավար Քուրոքաթքին հրաման ղրկեց ամէն կողմ որպէս զի հոս ու հոն ցիրուցան գտնուած ռուսական գունդերը համախմբուին, և եթէ հարկ ըլլայ, թողուն նոյն իսկ մանր մունր պահակնոցները։ Ռուսք կը համախմբուին Լիաօեանկ տանող մեծ ճամբուն վրայ։

ՆՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՔՈՒՐՕՐԻԷ

ԹՈՔԻՕ, մայիս 3. — Զօրավար Քուրոքիի (Քօքուրի) յաւելուածական նոր տեղեկագիրը կ'ըսէ.—

«Երէկ (կիրակի) թշնամին յամառ ընդդիմութիւն մը ըրաւ մեր հետապընդումին, 300 հոգիի կորուստ պատճառելով մեզի։ Թշնամին աննկուն և պնդակամ մնաց, մինչեւ որ իր թընդանօթաձիգները մեծ մասամբ կորան և ձիերը սպաննուեցան։ Այն ատեն վերցուցին իրենց թնդանօթներուն յետսակողմերը և անձնատրութեան սպիտակ դրօշը պարզեցին։

«Դերի բռնուած ռուս սպաներէն մէկուն ըսածին նայելով, զօրավար Քաղթալինսքի, 11րդ և 12րդ հրացանակիր զօրախումբերուն գնդապետները, և հրացանակիր թնդանօթաձիգ վաշտին հրամատարը Համաթանի մէջ կռիւի միջոցին սպաննուեր են։ Մեր դերի բռնած Ռուսներուն մէջ կան 30 սպաներ (20ը վիրաւորուած), և 300 զօրք, 100ը վիրաւորուած։

«Ճաբոնական Առաջին Բանակին վիրաբուժապետը իր առաջին տեղեկագրին մէջ կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցի սպաննուածներուն և վիրաւորուածներուն թիւն է 798, հետեւեալ կերպով բաժնուած.— կայսերապահ գունդէն 132, երկրորդ զօրաբաժինէն 350, երրորդ զօրաբաժինէն 316։»

ԶՕՐ. ՔՈՒՐՕՐԱԹՔԻՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Նոր մանրամասնութիւնք

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, մայիս 2. — Եալուի ճակատամարտին մասին մայիս 2 թուով զօրավար Քուրորաթքինէ ընդունուած է հետեւեալ հեռագիրը.—

«Դիլերը Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկէ եկող մարդոց վկայութեան նայելով, Ճաբոնցիք մայիս 1ին երեքտանիի գերակշիռ առաւելութեամբ մեր ճակատին յարձակում գործելով, դարձան մեր ետեւը և պաշարեցին։ Տաք կռիւ մը մղուեցաւ այս կէտին վրայ (ռուսական ձախակողմը)։ Ռուսք կորովի արիութեամբ պաշտպանեցին իրենք զիրենք, մանաւանդ 22րդ և 12րդ արձակազէն զօրագունդերը, մեծ կորուստներ պատճառելով ճաբոնցիներուն։ Բայց մեր սակաւաձեռն գունդերը չէին կրնար մինչեւ վերջը բռնել իրենց դիրքը, և քաշուեցան բաղում թնդանօթներ թողլով թշնամիին ձեռքը։

«Մարդու և ձիու մեր ծանր կորուստներուն պատճառաւ, չյաջողեցանք թնդանօթները հետ բերել մեզի հետ, բայց անոնց յետասկողմերը վերցուցին, որպէս զի թշնամին չկրնայ գործածել։

«Մեր կորուստները դեռ յայտնի չեն, բայց մղուած կռիւին յամառութիւնը աչքի առջեւ բերելով չատ ստուար ըլլալու են։»

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՍՊԱՏՃԱԿՈՂՈՒՆ ԿԵԴՐՈՆԷՆ ՀԵՌԱԳՐՈՒԱԾ

Tofoso, մայիս 2. կէս օրէ առաջ ժամը 6.50

Ճաբոնցիք ի գլուխ հանեցին Եալուի անցքը, և հիւսիսային եզերքի բարձունքները ոմբակոծելէ վերջ, Ռուսները ցրուեցին, գրաւելով 28 թնդանօթ և բաղում սպայ ու զինուոր։ Ցաղթականք վայլուն կերպով կռուեցան ճակատամարտը։ Ճաբոնցի հետեւակները առաւօտուն ամենամած կորովով և համարձակ յարձակումով առաջ քալեցին Եալուի կղզիներուն ետեւը բաց դաշտերուն մէջէն ռուսական կատաղի կրակին դէմ և յետոյ թշնամին հալածեցին լեռներուն մէջէն։ Ռուսաց թիւն էր 10,000։

ՍԷՈՒԼ, մայիս 3. — Եալուի ճակատամարտին վրայ հետեւեալ պատմութիւնը հասած է կռուոյ դաշտէն.—

«Ճաբոնցիք ամբողջ եօթը ժամ Ռուսներուն ետեւէն ինկան, մինչեւ որ ասոնք Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկ հասան։ Զօրավար Սասուլիչ և զօրավար Քաղթալինսքի վիրաւորուած են։ Ռուսաց մէկ մասը Անթունկ քաշուեցաւ, բայց 25 վայրկեանի կատաղի կռիւ մը վերջը պարտաւորուեցան քաշուիլ, իրենց ամրութիւնները կրակի տալէ վերջ։

«Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, զարմանալի էր ռուսական զօրագունդի մը ցոյց տուած յուսահատական և հրաշալի ամրութիւնը։ Այս զօրագունդը, առանց թնդանօթի, յարձակեցաւ ճաբոնական երկուքուկէս զօրաբաժիններուն վրայ։ Ռուսաց տուչեէն կը քալէր խալ ի ձեռին իրենց քահանան։ Ռուսք առիւծներու պէս կռուեցան։ Կարեցին անցան խիտ առ խիտ թշնամիին զանգուածէն, բայց Ճաբոնցիներուն գերակշիռ առաւելութիւնը ընկճեց զիրենք, և գրեթէ ամբողջովին վրայ տուին իրենց կեանքը, նոյն իսկ զարմանք պատճառելով Ճաբոնցիներուն։ Այս դիւցազնական կռուոյն վայրը քսամիլի սպանդանոցի մը կը նմանէր։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բարիզի Էֆօ ցը Բառի թերթը կը հրատարակէ հետեւեալ բացատրութիւնը, զոր Ռուս Սպայակոյտին անդամներէն մին տուած է իր թղթակիցին.—

«Զօրավար Քուրոքաթքին Զարին ուղղեալ հեռագրի մը մէջ իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ Ճաբոնական Բանակին Եալուէն անցնելուն վրայ։ Այս գործողութիւնը կը ցրուէ անոնց հաղորդակցութեանց գիծը, մինչ Ռուսական Բանակը ընդհակառակն աւելի կը մօտենայ իր գործողութեանց խարիսխին։

«Ճակատամարտ մը մօտալուտ է Ռուանթունկ թերակղզիին մօտաւոր ճամբաները պաշտպանելու համար։

«Ճաբոնցիներուն շանը կը պահանջէ գործերը փութացնել, բայց Զօրավար Քուրոքաթքին մեծ ճակատամարտ մը պիտի չընդունի Մայիսին կէսէն առաջ (Հ. Տ), որովհետեւ մինչեւ այդ ժամանակը իր տրամադրութեան տակ պիտի ունենայ 500,000 հոգի։ Գործողութիւնք այս տարուոյ վերջ պիտի աւարտին Մանչուրիոյ մէջ, և Ռուսք Քորէայի վրայ պիտի քալեն գալ տարի։»

Ռուս գնդապետ Վանօվսքի հետեւեալ կարծիքը յայտնեց.—

«Զօրավար Սասուլիչի նահանջը Զօրավար Քուրոքաթքինի պատերազմական յատակաձեւին մէկ մասն էր։ Հաւանական է որ Ռուսք ա՛լ աւելի ետ քաշուին։ Ճաբոնցիք մինչեւ Եալուի վարի բերանը պիտի գան։ Ռուս վերին հրամատարը ա՛յն ատեն միայն պիտի հասկնայ անոնց իրական ոյժը, և պիտի սկսի իր յարձակողական շարժումը։»

Ռուսական այս պատուած զօրքերը մեծ մասամբ կը բաղկանան սիպերիական գաղթականներէն, որոնք առաջնակարգ զինուորի մը հատկութիւնները չունին։ Սկզբէն ի վեր Եալուի պաշտպանութիւնը յանձնուած էր ասոնց, որոնք մեծ մասամբ կը բաղկանան Սիպերիա հաստատուած Խաղախներէ և Ներսիմ ստացած հին յանցապարտներէ։ Եւրոպայէ ղրկուած փորձ Ռուս զինուորները տակաւին մեծ մասնակցութիւն մը ունեցած չեն այս պատերազմին։

Ծ. Արեւելքի մէջ ցարդ համախմբուած ռուս զօրքերուն մէջ կան 30000 Լեհ, ուրիշ հաշիւի մը նայելով, 50000։

Եալուի ձախողուածին հետեւանօք, խորհուրդ հարցուեր է զօրավար Տրակոմիրովի, զոր Ռուսք իրենց ամենաալ զօրավարը կը համարեն։ Խօսք կայ որ, եթէ զօրավար Քուրոքաթքինի գործը դժուարանայ, Ծ. Արեւելք պիտի երթայ նաև զօրավար Տրակոմիրով, թէեւ 74 տարեկան է։

Անցեալ Հինգշաբթի օրը Բեթերսպուրկի մէջ Սեղանաւորական մեծ Խորհուրդ մը գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ելմտական Նախարարին։ Խորհրդակցութեան մասնակցեցան Ցարանացի, Պելժ, Հոլանտացի, և Գերման կարեւոր սեղանաւորական ջոջերը։ Կարծիքներ փոխանակուեցան որոշելու համար թէ որո՞նք են լաւագոյն եղանակները պատերազմի ընթացքին մէջ հարկ եղած ռուսական փոխառութիւնները կատարելու համար։ Ռուս կառավարութիւնը մտադիր է առաջին մեծ փոխառութիւնը միմիայն Գերմանիոյ մէջ կնքել։

Բեթերսպուրկի Սակարանը ծանրապէս ազդուած է Եալուի վերջին դէպքերէն։ Ռանթը ինկաւ 92½։ Ծախողներուն մէջ ահռչակաւորներ կը տիրէ։

Խօսք կայ թէ զօրավար Քուրոքաթքին պարտաւորուեր է դարձեալ ամենախստ միջոցներ ձեռք առնել Մանչուրիոյ մէջ Ռուսկուններուն դէմ, որոնք երկաթուղին անհանգիստ կ'ընեն։

Վլատիվոսթոքի բացերը չարունակ կը պարտին Ճաբոնական մարտանաւեր։ Բորթ Արթուրի վիճակը արդէն յայտնի է։

Անթունկի մէջ պահ մը չատ դէշ վիճակի մը ենթարկուեր են ռուս զինուորները։ Տեսնելով որ իրենց դիմացը պտնուած Ճաբոնցի զինուորներէն զատ, երկու կողմէն ալ նոր ջոկատներ առաջ կը քալեն զիրենք պաշարելու համար, ակեր են իսկոյն ա՛յնքան ամապարանքով եւ քաշուիլ որ այս իրարանցումի միջոցին է որ իրենց 28 թնդանօթները Ճաբոնցիներուն ձեռքը ինկեր են։

Ռուսք իրենց երկու դիրքերուն մէջ 40 թնդանօթ ունէին։ բայց ձիերուն մեծ մասը սպաննուած ըլլալով, եւ սաստիկ ցեխ մը չրոսած ըլլալով ճամբաները, անկարելի էր որ ձիու սեղ զինուորները քաշէին դանոնք։ Ամէնէն աւելի թնդանօթաձիգ գունդերը վնասուած են, ինչպէս նաեւ երկու Խազախ եւ Արձակազէն սիպերիական զօրագունդերը որոնք երեք անգամ քաշուիլեամբ առաջ նետուեցան։ Ռուսական կորուստները հարիւրին ասար համեմատութեամբ են։

Ասկէց առաջ Ռուսք Եալուի վրայ 20,000 հոգի էին, որուն կէսը անցեալները նահանջած էր. միւս կէսն է որ կռուեցաւ, ինչպէս արդէն գիտենք։ Ճաբոնցիք 40,000 հոգի ունէին, որոնք Եալուն անցան երեք գետակամուրջներու վրայէն. ուստի ամէն մէկ յարձակման թարմ ուժեր կը ղրկէին, մինչդեռ Ռուսք չէին կրնար վերանորոգել կռուող զօրագունդերը։

Ճաբոնական կայսերապահ զօրաբաժինին կը հրամայէր զօրավար Պառոն Հազէկարա, երկրորդ զօրաբաժինին կը հրամայէր զօրավար Պառոն Նիշի. իսկ ԺԲ. զօրաբաժինին կը հրամայէր զօրավար Ինուէյ, իսկ վերին հրամատարն էր Քուրոքի, որուն գործելու յատակաձեւն ալ պատրաստած էր Մարէշալ Օյամա։

Հիմա 45,000 հոգի են Ճաբոնցիք իրենց նոր կացութեան մէջ, բայց զօրավար Աքուլա իր զօրաբանակով այսօր վաղը կ'երթայ կը միանայ, եւ կ'ըլլան 80,000 հոգի։ Այն ատեն Բորթ Արթուրի ուղղութեամբ ալ ցամաքի վրայ կրնան չարժում մը ընել։ (Այս տեղեկութիւնները կը ըլլին Բեթերսպուրկի Ռուս Մեծ Սպայակոյտին անդամներէն։)

Ճաբոնցի նաւային հրամատատար Արիմ, որուն հրամանատարութեան ներքեւ կը գտնուէին Բորթ-Արթուրի բերանը իրարու ետեւէ ընկղմած ճաբոնական շոգենաւերը, անցեալ օր Թոքիօ ժամանեց, ուր մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։ Կը յայտարարէ թէ Ռուսք հիմա մէկ զրահաւոր եւ չորս յածանաւեր ունին Բորթ Արթուրի մէջ։ Լիաօեանկի եւ Հայչէնկի միջեւ Ռուսք ամէն օր 3,000 բեռնակիր կ'աչխատցնեն Նանչան-Զանի դիրքը ամրացնելու համար։

Ճաբոնցի սուզակներ Վարեակի ամէնէն կարեւոր թնդանօթներէն երեքը լաւ վիճակի մէջ դուրս հաներ են Զէմուլբոյի նաւահանգիստը, եւ իրենց պէտքին պիտի գործածեն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

7 Մայիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	96 67
Բէժի (Tab. Turcs)	362 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	82 60
Երկաթուղի (Lots Turcs)	122 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	575 —
Թրանսվալ (Transvaal)	111 —

Տես խ. ՖԷՍՃԵԱՆ դեղարանի ծանուցումը Դ. երեսը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳԱԼԻՍԻԱ ԵՒ ՃԱՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ

ՃԱԲՈՆՑԻՔ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԵՏԻՆ ԱՆՑԱԾ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԴԱԴՐԱԾ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մայիս 7.—Զօրավար Բիգլուկ Բորթ Արթուրէն կը հեռագրէ.—«Այսի՛ օր և երէկ Ճաբոնցիք 60 շոգենաւ զօրք և մթերք հանեցին Բիցեվոյի և Դերմինա հրուանդանին մօտ (Ցալնիէ վերօք, Էլիրթ կղզեխումբին դիմացը, Բորթ Արթուրի ճիշդ ետին)։ Ռուս պահակազօրքերը քաշուեցան ծովեզերքէն։ Ռուս բնակիչները մեկնեցան Բիցեվոյէն։ Զինուորները լուր բերին թէ երէկ իրիկուն 10,000 Ճաբոնցիք ցամաք ելան։ Թշնամին երկու զօրագունդ դրկեց դէպ ի արեւմուտք, Բորթ Արթուրի ետին։»

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, Մայիս 6.—Ռիւզէր կը ծանուցանէ թէ, Թոքիոյի ամերիկեան դեսպանին մէկ հեռագրին համեմատ, Ճաբոնցիք յաջողեցան զօրք հանել Քին-Զէու, Բուան-Դունկի (Բորթ Արթուրի) հրուանդանին մէջ, երկաթուղիի գիծին վրայ։

Բորթ Արթուր բանող երկաթուղին դադրեցաւ բանելէ։ Բորթ Արթուրի ցամաքի կողմէ պաշարումը սկսած է։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճաբոնական աղբիւրէ կը հաստատուի թէ, Ճաբոնցիք իրենց Մայիս 3ի փորձը կրկնելին Բորթ Արթուրի նաւահանգոստն նեղ անցքը փակելու համար, և յաջողեցան հոն ընկղմել քանի մը շոգենաւեր։

ԲԱՐԻԶ.—Ճաբոնցիք ցամաք ելած ըլլալով Բիցեվօ, կտրեցին հեռագրական թելերը։ Բորթ Արթուր կատարելապէս պաշարուած է։ Արդէն, Թոքիոյի այն լուրերը թէ Բորթ Արթուրի ծակը խցուած է և մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին ցամաքէն պաշարելու համար զայն՝ կարծել կուտային թէ նոյն քրդաքաղաքը վտանգի տակ է։ Մովակալ Ալեքսեվի հոնկէց մեկնումն ալ այս լուրերը կը հաստատեն ինքնին։

—Վերջին լուրեր կ'ըսեն թէ Բորթ Արթուրի հաղորդակցութիւնները կտրուած են ցամաքի ճամբով։

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

ԹՈՔԻՕ.—Ճաբոնական Ա. զօրաբանակին հրամատար զօր. Քուրոքի որ հիմա Մանչուրիա կը գտնուի, կը հեռագրէ.—«Մեր 14 հոգինոց մէկ պահակախումբը, ամսոյս 3ին Թէնկ-Զանկ-Հոնկ ժամանելով, յարձակում կրեց ռուս պահակախումբէ մը։ Դիրկընդխառն կռիւ մը եւ ետքը թշնամին ետ մղուեցաւ։»

ՌՈՒՍԵՐԸ ՌՈՒՍԵՐՈՒ ԴԷՄ

ԹՈՔԻՕ.— Բնիկի մը պատմութեան նայելով, 2000 հոգինոց ռուս զօրախումբ մը որ Թէնկ-Զանկ-Հոնկի մօտակայ բարձունքներուն վրայ կը գտնուէր, Կիրակի օրը կրակ բրած է 200 հոգիէ բաղկացած ռուսական ուրիշ զօրախումբի մը վրայ, Ճաբոնցի կարծելով զայն։ Փոքր զօրախումբը պատասխանելով, նոյն ընդհարումին մէջ 11 հոգի սպաննուած և 70 ալ վիրաւորուած են։ Ռիւթէր երկրորդ հեռագրի մը մէջ այդ թիւը կ'ուղղէ, ըսելով որ սպաննուողներուն թիւն է 110։ (Ցէնկ-Զանկ-Հոնկ կը գտնուի Իչօ գետը թափող օ. ժանդակ գետի մը ձախ կողմը, և գրեթէ մէջտեղն է այն մեծ ուղիին որ Ֆիուլենցէէ կը տանի Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկ։)

ԲԱՐԻԶ.—Բոլորովին սխալ է առլի օրուան այն լուրը թէ մեծ և ազատալի ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Մանչուրիոյ մէջ։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ԲԱՐԻԶ.—Մեծ տէրութեանց Բեքինի դեսպանները ազդու ձեռնարկներ ըրին չինական կառավարութեան մօտ, որպէս զի բացարձակ չեզոքութիւն մը պահէ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ, 7 Մայիս. — Վեց յածանաւերէ բաղկացած Ճաբոնական նաւաբաժին մը միշտ կը թափառի Բորթ Արթուրի առջեւ։

ԹՈՔԻՕ.— Ռիւթէր կ'ըսէ.— Մովակալ Թոգօ հեռագրով մը կ'ըսէ թէ, Բորթ-Արթուրի անցքը կատարելապէս փակուած է և թէ միայն նաւակներ կրնան անցնիլ։ Իրենց վերջին յարձակման միջոցին Ճաբոնցիք ոչ մէկ մարտանաւ կորսնցուցին, մինչ մարդկային կորուստները չատ են։

ՍԷՈՒԼ.— Անթունկէ եկած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ, Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկը գրաւած են Ճաբոնցիք ամսոյս 4ին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ճարոնցիք բացի Ֆէնկ-Հուանկ-Զէնկէն, Անթունին ալ գրաւած են և Բորթ Արթուր պաշարուած է կատարելապէս։ Երկաթուղիի գիծն ալ կորուած է։

ՄՈՒՐՏԷՆ.— Ծովակալ Ալեքսէվ երէկ հոս հասաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Ճարոնի Բ. զօրաբանակը գրաւեց Բիլուն և Ադամիս նաւահանգիստը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռիւթէրի Մուքանէնէ ստացած մէկ հեռագրին համաձայն, զօր. Քուրոքաթքին 20,000 զօրքով Լիաօանկէն Ֆէնվանչէնկ գացած է։ Ռուս զօրքերը հոն բանակած են։

— Լուր կուտան թէ Բիալիէնչէնկի ճակատամարտէն ետք, Ճարոնցիք երկրորդ կռիւ մը ունեցած են Ամոնթոնկ ըսուած տեղը։ Այդ պատերազմին մէջ 30 ռուս սպաներ եւ 300 ճարոնցի։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ.— Առջի օր Զարուէին անուան տարեդարձը ըլլալով զօրանդէս մը կատարուեցաւ։ Բերդաքաղաքին հրամատար զօր. Սթոսէլ ճառ մը խօսելով յայտնեց թէ Բորթ Արթուր այժմ ցամաքի կողմէ ալ պաշարուած է և թէ ապահով է որ զօրքերը հայրենիքին սիրուն, բուռն ընդդիմութիւն մը պիտի ցուցնեն թշնամիին։ Այս խօսքերը աւարտեցան զօրքերուն «հուրրա»ներուն մէջ։

ԱԼՃԷՐ.— Ռուսական Պույնի թորփիլանաւը, որ մարտ 27էն ի վեր հոս կը գտնուէր կարգ մը վնասները նորոգելու համար, այսօր ճամբայ ելաւ դէպի Բորթ-Սայիտ։

ԲԱՐԻԶ.— Զօր. Քուրոքաթքինի ամբաստանութեանց վրայ, Զարը Նայոլի պատերազմին իր պատասխանատու պաշտօնանկ ըրաւ Զօր. Սասուլիչը և Բէթերսպուրգ կանչեց։

ՊԷՐԼԻՆ.— Լոնտոնէ եկած տեղեկութեանց նայելով Ճարոն 10 միլիոն անգլ. ոսկի փոխառութիւն մը կնքելու մասին կը բանակցի։ Հնգ.-Քոնկ և Նոքոհամա գրամատուներուն կողմէ ալ այս փոխառութիւնը 93 էնի հաշուով հրապարակ պիտի հանուի, ապահովութիւն առնուելով Ճարոնի մաքսային հասոյթները։

* * *

ԼՈՆՏՈՆ.—Մ. Պալֆուր անգլիքբանական համաձայնութեան վրայ խօսելով յայտնեց թէ, ատոր մէջ կը տեսնէ խաղաղութեան անյաղթելի պատնէշ մը պատերազմին մակընթացութեան դէմ, պատնէշ մը որ պիտի ընդդիմանայ ամէն փոփոխութեան։

ՍԱԼՃԳՈՒՐԿ.— Թոսքանայի մեծ դքսուհին որսի դարձին կոտրեց սրունքը։ Ընդհ. վիճակը գոհացուցիչ է։

ՎՕՆԱՈՒԷՆԻՆԳԹԸՆ.— Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին հոս հասան։

ՀՌՈՄ.—Նախկին կրթական նախարար Մ. Նազի, որուն պաշտօնավարութեան միջոցին զանազան անճիգութիւններ երեւան հանուած էին, կերևի թէ Զուիցերիա փախած է։ Երեսփ. Ժողովը միաձայնութեամբ հաւանեցաւ գործը դատարան յանձնել եւ արտօնել զայն եր Նազին հետապնդէ և ձերբակալէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՊԷ

ԳՈՒՐՈՒՉԷՇՄԷԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն Գուրուչէշմէի Թաղ. Խորհրդոյ անդամները Պատրիարքարան գալով հրաւիրեցին Ս. Պատրիարք Հայրը Գուրուչէշմէի եկեղեցին, օրուան տօնին առթիւ Ս. պատարագ մատուցանելու համար։

Ժամը իններն Ն. Սրբազնութիւն մեկնեցաւ Պատրիարքարանէ իր հետեւորդներով։ Ն. Սրբազնութիւնը իրիկունը նախագահեց եկեղց. արարողութիւններուն։

Երէկ առտու Գուրուչէշմէի շրջանի տեղապահ մը զրկուի։ Ինչպէս գրած էինք արդէն, Խառն Ժողովոյ որոշման համաձայն Բաբերդի առաջնորդ տեղապահ Տ. Արիստակէս վրդ. Խաչատուրեան Տրապիզոն պիտի երթայ իբր առաջնորդ-տեղապահ և անոր տեղ ալ Բաբերդ պիտի զրկուի Իբրանոսեան Տ. Դէորգ վրդ.։

ՍԱՄՍՈՆԻ մէջ իրր Յիսուս Մանուկի Նուէր 461 դրշ. հաւաքելով զրկուած է Պատրիարքարան։

ԱՏԱՆԱՑԻ առաջնորդ Դեր. Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ. Սերոբեան երէկ Մայր եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց՝ ի ներկայութեան երկուս խուռն բազմութեան մը՝ որ եկած էր լսելու համակրելի Արմաշակէնին անչափ ներգործու ու հմտալից քարոզը։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհուրդը իր շաբաթ օրուան նիստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ։

1. Արարկիրի նախկին առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ. ըստ հրաւիրանաց ներկայացած ըլլալով, նկատողութեան առնուեցաւ Արարկիրի բնիկներէն մէտ. Կարապետ Սաղաթիէլեանի կողմէ իր ծննդավայրի Սաղաթիէլեան մայր վարժարանին կտակեալ Այնթապի Օրուլ գիւղի ձիթատանի վաղքի խնդիրը։ Լսուեցաւ Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ.ի տեղեկութիւնները այս մասին և խորհրդակցութենէ ետք որոշուեցաւ ինչ ինչ իրաւագիտական կէտերու մասին պէտք եղած ծանօթութիւնները եւս ստանալէ վերջ տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

2. Զմշկածագի Սինանլ գիւղի եկեղեցւոյ Պատրիարքարանի մէջ ունեցած դրամի խնդիրը նկատողութեան առնուեցաւ, վիճակին առաջնորդարանէն ուղղեալ գիրերուն վրայ և պէտք տեսնուեցաւ Ելեւմտից դիւանի տեսչութենէն ինչ ինչ բացատրութիւններ ստանալէ ետք կարեւորը տնօրինել նոյն գումարին նկատմամբ։

3. Իւսկիւտարէն Մանրիկ Ցարութիւնեան անուն կինը խնդրած էր 1888 թուականին Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ կտակած տան ինչ ինչ պայմանները փոխելէ։ Խորհուրդը որոշեց լսել նախագահ յիշեալ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդի բացատրութիւնները խնդրոյն նկատմամբ և վերջէն տնօրինել կարեւորը։

Տնտեսական Խորհուրդը առանձին զատ զբաղեցաւ գլխաւորաբար Կեդր. և Աւանդից Մնաուկներու հաշուոյ քննութեամբը և աւարտելով իր աշխատութիւնները, որոշեց արդիւնքը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

ՆԸՇԱՆ

Տարբէի ազգերիյէ միութեանհիւղէրինէն սատ. Արսլան էֆ. հպարէթլերինէ թէպտիլէն պիրինճի բիւթպէտէն Մէճիտի.

Հէտայի Շեթիլէ գոմիսիոնընճա հիւանը խրտմէթի մէշնուտ օլան Իմլաթխանէի Օսմանի միւտիրի Պահրի էֆէնտիյին շիւրէքճաբընտան Արտաչէ Ցիրպանեան էֆ.յէ տէօրթունճի բիւթպէտէն Մէճիտի նիշանը զիւանլարը իսան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Եւրոպական թերթերը գովեստով կը յիշատակեն օսմ. ծովային զօրութիւնը կատարելագործեալ վիճակի մը հասցնելու աշխատութիւնները։ Երեք նորաշէն մարտանաւեր կը գտնուին արդէն Միտիլլիի առջեւ. Ասարը Թէվֆիք կը վերաշինուի Քրիլի մէջ և մտերս կ'աւարտի. Արքունի նաւարանին մէջ Անսալտո տան կողմէ կը կատարելագործուին երեք զրահաւորներ. Ապֆիւլ Գասքր զրահաւորին և երկու յածանաւերու նորոգութեան պայմանագիրը կնքուեցաւ առջի օր. ասոնց վրայ երբ աւելցուին Անսալտո տան յանձնարարուած 7 Թորփիլանաւերը (12 թնդանոթակիրները, ինչպէս նաեւ Ոսկերչիւր գտնուող հինգ զրահաւորները և 50ի չափ Թորփիլանաւերը, այն ատեն օսմ. նաւատորմը քիչ ժամանակի մէջ կարեւոր դիրք մը պիտի գրաւէ Եւրոպայի նաւատորմիներուն մէջ։

Նիկոմիդիոյ նաւարաններուն մէջ կիսաւարտ մնացած Սելիմիյէ զրահաւորը պիտի ամբողջացուի և պիտի կատարելագործուի Անսալտո և Սրմբոթրոնկ նաւարաններուն կողմէ։ Այնտաւթեանց յատկանշեալները պատրաստուած ըլլալով մէկ երկու օրէն Կայս. Պալատ պիտի մատուցուին։

Հէյպէքճիւմա յածանաւը և Սայլաթը Տերեա մարտանաւը, որոնք կը նորոգուին, 10 օրէն աւարտելու պիտի հանուին։

ՊԱՇՏՈՆ.— Էնկիւրիի նահանգին Ագտաղ Մատէնի գաւառակին գայմագամի օգնական կարգուեցաւ Բարամուրալի գայմագամի օգնական Գրիգոր էֆ. Փափազեան, որուն յաջորդեց Այտընի նահանգին արտաքին գործերու դիւանէն Յակոբ Ֆէրիտ էֆէնտի։

ԱՐԱԳԱՀԱՐՈՒԱԾ ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐ.— Քրուբի զինարանին յանձնարարուած 200 հատ արագահարուած թնդանօթներուն մէկ մասը քանի մը օրէն ճամբայ պիտի հանուի։ Մնացածներն ալ մաս մաս Պոլիս պիտի զրկուին։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՈԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Գոնիաէրէյլի գլխին ախատութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Մինչեւ Բամարան յարդարման գործողութիւնները աւարտած ըլլալով, մինչեւ երկու ամիս այդ մասին բացումը պիտի կատարուի։ Առջի օր Հայտար Բաշայէն Գոնիա զրկուեցան չատ մը պահանջներ, ձողեր և երկաթ կամուրջներու մասին գործիքներ և այլն։

ԻԶՄԻՐԻ ՀԵԼԼԷՆ ՀԻԻԳԱՏՈՍԸ.— Իզգամ կ'իմանայ թէ, Իզմիրի Հելլէն հիւպատոս Մ. Անթոնսքալօ Զէթինէ փոխադրուած է Նոյն պաշտօնով։

ՇՈՒԼՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպան պարոն Պէք-Ֆրից, որ արձակուրդով իր երկիրը կը գտնուէր, Շբ. օր Պոլիս դարձաւ։

ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.— Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան մասնագէտ-խորհրդական Վահ. Սերվիչէն էֆէնտիի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որ ընդարձակ տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ, գաւառներու մէջ մամբաներու և կամուրջներու աշխատութիւններուն բարւոք կատարման, յատկանշեալներուն գիտականապէս պատրաստուելուն և հանրօգուտ շինութեանց զարգացման մասին։ Ցանձնաժողովին կ'անդամակցին Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան մէկ քանի պաշտօնատարները։

ԽՈՒՎԱՐԱՐ.— Եղեռնադատ ատեանը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց օսմ. հպատակ և հայազգի Շանտաղարի դէմ որ Եգիպտոսի մէջ խուզարարներուն միացած և յետոյ Ռուսիա փախած էր։ Մանաւոր յանձնաժողովը հաստատած ըլլալով որ յիշեալը խուզարարական արարքներու մէջ գտնուած է, իբր ոճրագործ նկատուեցաւ Եղեռնադատ ատեանին կողմէ։ Հետեւաբար հրաման տրուեցաւ ամէն կողմ որ ո՛ւր որ տեսնուի, ձերբակալուի և դատարանի յանձնուի։

ԹԷՔԻՐ ԻՇԽԱՆԸ.— Գրեցինք արդէն թէ Կալլէսի իշխանուհին եղբայրը Թէքիր Ֆրանսուա իշխանը Պոլիս ժամանած և անգլիական դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ ընդունուած էր։ Իշխանը, ուրբաթ օր, Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան արժանանալէ յետոյ, այցելեց Երլդզի Պալատին պարտէզը, յախճապակիի կայս. գործարանը և արքունի ասպասաւորները։ Կէս օրէն ետք, դեսպան Սրը Նիքոլաս Օ'Քոնորի հետ, շոգեմակոյկով պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Քեաղըտխանէ։ Դեսպանը գիշերը հացկերոյթ մը տուաւ։ Իշխանը այցելեց նաեւ կայս. թանգարանը և ուրիշ պատմական վայրեր։ Այսօր պիտի մեկնի։

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ուրբաթ օր, Սէլամլըքի ներկայ գտնուող զինուորները ամառնային ճերմակ համազգեստ կը կրէին։

ԿԱՑՍ. ԹՆԴԱՐԱՆԻՆ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ.— Կայս. Թանգարանին հնութեանց ցուցակները, իրենց ժամանակին և ազգերուն համաձայն, պատրաստուած էին։ Ասոնցմէ դուրս կը մնային հին գրամներու, մանաւանդ օսմանեան գրամներու այնքան ճոխ հաւաքածոյին ցուցակները։ Սակայն վերջին տարիներու մէջ երեք տեսակներ պատրաստուած էին, զանազան շրջաններու գրամներուն նմոյշներովը և փրանսերէն և թուրքերէն արձանագրութիւններով։ Այս օրեր հրապարակ հանուեցաւ նաև այդ գործին չորրորդ տետրակը, ուր լուսանկարուած են Թուրքեստանի, Խորասանի, Սելճուքներու, Սարուխանի, Լաֆիզնտեար որդիներուն, Բարա-Բոյունլուի, Ակ-քոյունլուի և այլ դրամները։ Հրատարակուեցաւ նաև դրամներու չափ արժէքաւոր, իսլամական շրջանին պատկանող կապարեայ կնիքներու, ինչպէս նաև արաբական, արաբա-բիւզանդական և օսմանեան կապարեայ կնիքներու ցուցակ մը։ Այս քաթալոգները կը ծախուին Կայս. Թանգարանին մէջ, բայց կը գտնուին նաև Պալը Ալի Ճատէսի Պիպէրճեան գրատունը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ քարափին վերջնական ընդունելութիւնը կատարելու համար Արքունի կալուածներու անօրէն Նազիմ փաշա հոն գացած էր։ Ն. Վսեմութիւն իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով Պոլիս դարձաւ։

—Ճարտարագէտ Մ. Վալորի Սէլանիկ հասնելով պարարտուց քարափին վրայ շինուելիք նոր մաքսատան յատակաձեւերը։ Շէնքը 5000 քառ.մէթր տարածութեան մը վրայ պիտի շինուի և պիտի արժէ 15,000 ոսկի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ մէջ առեւտրական, երկրագործական և արհեստագործական Սենեակ մը հաստատուեցաւ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ չրջակայ թափուր հողերը մշակելու համար կառավարութիւնը որոշեց Իսլամ գաղթականներ զրկել հոն և անոնց օժանդակել, երկրագործական գործիք, սերմեցու և այլն տալով։

ԹՐԱՄՈՒԷՑ.— Աթէնքի և Սոֆիայի թրամուէյներուն վարիչ Մ. Բոլանթալ Պոլիս եկաւ, Պոլսոյ չուրջը դարձող թրամուէյի մը հաստատման խնդիրով զբաղելու համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՄԱՐՍԱՏՈՒՆԸ.— Պոլսէն Նիկոմիդիա աքթարմա եղած օտար վաճառականներուն գիները նոյն մաքսատան կողմէ պակաս գնահատուելով կայս. Գանձին վնաս կը հասնէր։ Այս մասին հոն զրկուած քննիչը հաստատեց իրողութիւնը և իր տեղեկագիրը յանձնեց Մաքսային վերատեսչութեան։

ԿԻՒՐՃԻ ընկերութեան շոգենաւներով Տրապզոնէն բերուած թղթատարական ծրարներուն մէջէն գողութիւններ կատարուած էին, որով ընկերութիւնը ստիպուած էր անոնց տէրերը կանչել և համաձայնել կորուստին վճարման մասին։ Իզգամ կը պատմէ թէ, վաճառական Տիգրան էֆ. Մուշեղեանի 47 ոսկի արժէքով ապրանքին փոխարէն ընկերութիւնը առաջարկեր է 2—3 ոսկի միայն, ինչ որ չէ ընդուներ յիշեալ վաճառականը։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՁԱՄԻՋՆԵՐԸ.—Սաադ աղբիւրէ լուր կ'առնուի թէ վերջի եղանակին սկիզբէն ի վեր Իզմիր հասած են 408,000 տոպրակ Սուլթանիէ չամիչ, որուն 389,500ը ծախուած ըլլալով այժմ պատրաստ կը մնան 19,000 տոպրակ։ Անցեալ տարի նոյն շրջանին հասած էին 222,300 տոպրակ, ծախուած՝ 221,000 և պատրաստ կար՝ 1300 տոպրակ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ.— Եղեռնադատ Ատեանը ի բացակայութեան դատելով ցմահ բերդարգելութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկման և սպանուածներուն գրաւման դատապարտեց Ճէմիլ անուն անձը, որ աքսորավայրէն փախած էր։

--Եղեռնադատ Ատեանը ձերբակալման հրամանագիր մը ալ հրատարակեց Խօճազատէ Շաքիրի դէմ, որ Սամսէնի Գիրէոն, անկէց Աթէնք և յետոյ Եւրոպա փախած է։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Վիրաւորուած մեծ-դուքս Սերգի հոս հասաւ և բուն կերպով ծանրահարուեցաւ ժողովուրդին կողմէ։

ԲԱՐԻԶ.— Մուքտէնէ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Զինայիք Թուրէնցէնի մէջ ջարդեր են ռուս վիրաւորներու խումբ մը։

—Բորթ Արթուրի հրամատար զօր. Սթոսէլ յայտարարեց ժողովուրդին, քաղաքին պաշարումը, հրաւիրելով զայն չվրդովիլ և հարենասիրաբար կատարել իր պարտականութիւնը։

Կարդալ Դ. Երես «Ինիոն»
Ապահովագրական Ընկերութեան ազդը

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՕՐ. ԱՆՃԻԼ Մ. ԲԱՐՁԱՃԵԱՆ
ՅԱԿՈԲ Ս. ՊՈՒՐԶԱԳԱՆԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵՑԱԼ Ի

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզի հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 8 Մայիս.— Կը ծանուցուի թէ ռուսական նաւաբաժին մը եւս մղեր է ճարոնցիները, երբ ասոնք զօրք հանել կ'ուզէին Բորթ-Ատամ։

—Կատաղի կռիւ մը եւս է որ Ճարոնցիք գրաւեցին Ֆէնկ-Հուանկ-Զէնկը։ Երկու կողմին վնասներն ալ չատ մեծ են։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Վիրաւորուած մեծ-դուքս Սերգի հոս հասաւ և բուն կերպով ծանրահարուեցաւ ժողովուրդին կողմէ։

ԲԱՐԻԶ.— Մուքտէնէ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Զինայիք Թուրէնցէնի մէջ ջարդեր են ռուս վիրաւորներու խումբ մը։

—Բորթ Արթուրի հրամատար զօր. Սթոսէլ յայտարարեց ժողովուրդին, քաղաքին պաշարումը, հրաւիրելով զայն չվրդովիլ և հարենասիրաբար կատարել իր պարտականութիւնը։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր ժամը Չին հրդեհ ծագեցաւ Ղալաթիա, Բէմէր Ալիբ նպարավաճառ Աւստրիացի Մատամ Զամքէրի նպարավաճառի իանութին վրայի սենեակէն։ Սենեակը մասամբ միայն այրելէ ետք բոցերուն առաջքը առնուեցաւ։ Ապրանքները ապահովագրուած էին։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ 14

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց
ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Թ.

Շ Ն Ի Կ Ը

—Այն ատեն կը յայտարարէք որ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի ընէք և ստիպուած էք բաժնուիլ Քրօքինեօլէ, որ շունին անունն է։

—Ցեառ՞, ։

—Գարոնը կ'առաջարկէ գնել, ասիկա չատ պարզ է։ Դուք ալ ժամանակ կ'ուզէք խորհելու համար։ Ձեր հաշիւն կ'առնէ, և հետեւեալ օրը ձեր տունը կուգայ։ Կ'ընդունիք զայն սենեակը գնեսաով, որովհետեւ իր շունէն բաժնուիլ կին մը չի մտածեր արդուզարդին վրայ, և ասկէ մինչեւ ամուսնութիւն՝ յայտարարութեան մը թանձրութիւնը միայն կայ։

—Կը տեսնէ՞ք սա զուարճալի աղան, բաւ գեղանի տիկինը։

—Է՛հ, պատասխանեց Ֆիֆի, ես ժամանակ մը Պրէտա փողոցը, Տիկինի մը քով էի։ Անիկա չատ հորիզոններ բացաւ իմ առջեւս։

—Ձիշտը խօսելով, ամուսնութենէն զատ, ամէն բան կարելի է։ Բախտ խնդիր մըն է աս։ Եւ յետոյ, չնիկ մը անհրաժեշտ է կնոջ մը համար։ Օ՛ն, քանի՞ կը ծախես, վանդի կարծեմ թէ 100,000 ֆր.ը վերջին խօսքդ չէ։

— Ուրիշի մը համար այնպէս է, բայց ձեզի համար 30 ֆրանք կ'ըլլայ։

— Շատ սուղ է, մարդուկս։

— Դուք ի՞նչ կուտաք։

— 20 ֆրանք։

— Ամենեին։ Ազնուազգի շուն մը որ...։

Ֆիֆի լռեց։ Հարիւր քայլ հեռուէն տեսաւ պառաւ կնիկ մը, որուն կորացած մարմինը, թոյլ քայլերն և խորշոմած դէմքը տարօրինակ կերպով իր մտքին մէջ կը կապուէին Քրօքինեօլի հետ։ Նայեցաւ ուշադրութեամբ։ Ան էր, Քրօքինեօլի տիրուհին։ Կուգար դէպ իրեն, կեցնելով բոլոր այն կիները որոնք շուն մը ունէին իրենց թեւին տակ։ Ֆիֆի կը նայէր դիւթուած։ Եւ եւ պառաւը կը քալէր միշտ։ Քրօքինեօլի սուր աչքը սեւեռած էր դողդոջուն դիմաստուերին վրայ որ ամբոխին մէջ կը տարուբերէր, և արդէն պոչը, զոր կը շարժէր խօլաբար, և աղիողորմ մռնչիւնները փախուստի և ընդվզումի խորհուրդներ կը մատնէին։ Եւ պառաւը կը քալէր միշտ։ Թագաւորական պաշտօնեաները զիրար կը խաչաձեւէին պողոտային վրայ, կասկածոտ ակնարկ մը նետելով ճերմակ չնիկին եւ ցնցոտիներ հագած ըստանակին վրայ։ Եւ պառաւը կը քալէր միշտ։ Եթէ վայրկեան մը վարանէր, ամէն բան պիտի կորսուէր։

—Օ՛ն, 20 ֆր.ը տուէք եւ առէք շունը, ըսաւ Ֆիֆի կենդանին յանկարծ դնելով իր յաճախորդուհիին թեւերուն մէջ։ 20 ֆր.ը առնելուն պէս ըսաւ.— Օ՛ն, կրնաք պարծենալ որ չանհաւոր գործ մը ըրիք։ Ըսի ձեզ թէ Քրօքինեօլ երջան կուտիւն պիտի բերէր ձեզ։ Երկար չի տեւեր։ Սապէս դրէք, ձեր ձեռքին վրայ, որպէս զի ալէկ մը երեւայ, եւ արդիւնքը պիտի տեսնէք չատ չքնած։ Ես այսչափ կ'ըսեմ։ Հիմա կը համոզուիք դուք ալ։

Եւ հեռացաւ իսկոյն, վասն զի պառաւը տասը քայլ հեռու էր։ Եւ Քրօքինեօլի շարժումները հետզհետէ հոգ կը պատճառէին։ Բայց հեռուն չի գնաց։ Շուռդեալ փողոցի անկիւնը կեցաւ եւ ասպասեց, ինքնիրեն խնդալով ի յուշ այն տեսարանին զոր քիչ մը ետքը պիտի ներկայացնէին Քրօքինեօլի հին եւ նոր տէրերը։ Շատ չսպասեց։

(Շարունակելի)

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ուրբաթ օր, Սէլամլըքի ներկայ գտնուող զինուորները ամառնային ճերմակ համազգեստ կը կրէին։

ԿԱՑՍ. ԹՆԴԱՐԱՆԻՆ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԸ.— Կայս. Թանգարանին հնութեանց ցուցակները, իրենց ժամանակին և ազգերուն համաձայն, պատրաստուած էին։ Ասոնցմէ դուրս կը մնային հին գրամներու, մանաւանդ օսմանեան գրամներու այնքան ճոխ հաւաքածոյին ցուցակները։ Սակայն վերջին տարիներու մէջ երեք տեսակներ պատրաստուած էին, զանազան շրջաններու գրամներուն նմոյշներովը և փրանսերէն և թուրքերէն արձանագրութիւններով։ Այս օրես հրապարակ հանուեցաւ նաև այդ գործին չորրորդ տետրակը, ուր լուսանկարուած են Թուրքեստանի, Խորասանի, Սելճուքներու, Սարուխանի, Լաֆիզնտեար որդիներուն, Բարա-Բոյունլուի, Ակ-քոյունլուի և այլ դրամները։ Հրատարակուեցաւ նաև դրամներու չափ արժէքաւոր, իսլամական շրջանին պատկանող կապարեայ կնիքներու, ինչպէս նաև արաբական, արաբա-բիւզանդական և օսմանեան կապարեայ կնիքներու ցուցակ մը։ Այս քաթալոգները կը ծախուին Կայս. Թանգարանին մէջ, բայց կը գտնուին նաև Պալը Ալի Ճատէսի Պիպէրճեան գրատունը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ քարափին վերջնական ընդունելութիւնը կատարելու համար Արքունի կալուածներու անօրէն Նազիմ փաշա հոն գացած էր։ Ն. Վսեմութիւն իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով Պոլիս դարձաւ։

—Ճարտարագէտ Մ. Վալորի Սէլանիկ հասնելով պարարտուց քարափին վրայ շինուելիք նոր մաքսատան յատակաձեւերը։ Շէնքը 5000 քառ.մէթր տարածութեան մը վրայ պիտի շինուի և պիտի արժէ 15,000 ոսկի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ մէջ առեւտրական, երկրագործական և արհեստագործական Սենեակ մը հաստատուեցաւ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ չրջակայ թափուր հողերը մշակելու համար կառավարութիւնը որոշեց Իսլամ գաղթականներ զրկել հոն և անոնց օժանդակել, երկրագործական գործիք, սերմեցու և այլն տալով։

ԹՐԱՄՈՒԷՑ.— Աթէնքի և Սոֆիայի թրամուէյներուն վարիչ Մ. Բոլանթալ Պոլիս եկաւ, Պոլսոյ չուրջը դարձող թրամուէյի մը հաստատման խնդիրով զբաղելու համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՄԱՐՍԱՏՈՒՆԸ.— Պոլսէն Նիկոմիդիա աքթարմա եղած օտար վաճառականներուն գիները նոյն մաքսատան կողմէ պակաս գնահատուելով կայս. Գանձին վնաս կը հասնէր։ Այս մասին հոն զրկուած քննիչը հաստատեց իրողութիւնը և իր տեղեկագիրը յանձնեց Մաքսային վերատեսչութեան։

ԿԻՒՐՃԻ ընկերութեան շոգենաւներով Տրապզոնէն բերուած թղթատարական ծրարներուն մէջէն գողութիւններ կատարուած էին, որով ընկերութիւնը ստիպուած էր անոնց տէրերը կանչել և համաձայնել կորուստին վճարման մասին։ Իզգամ կը պատմէ թէ, վաճառական Տիգրան էֆ. Մուշեղեանի 47 ոսկի արժէքով ապրանքին փոխարէն ընկերութիւնը առաջարկեր է 2—3 ոսկի միայն, ինչ որ չէ ընդուներ յիշեալ վաճառականը։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՁԱՄԻՋՆԵՐԸ.—Սաադ աղբիւրէ լուր կ'առնուի թէ վերջի եղանակին սկիզբէն ի վեր Իզմիր հասած են 408,000 տոպրակ Սուլթանիէ չամիչ, որուն 389,500ը ծախուած ըլլալով այժմ պատրաստ կը մնան 19,000 տոպրակ։ Անցեալ տարի նոյն շրջանին հասած էին 222,300 տոպրակ, ծախուած՝ 221,000 և պատրաստ կար՝ 1300 տոպրակ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ.— Եղեռնադատ Ատեանը ի բացակայութեան դատելով ցմահ բերդարգելութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկման և սպանուածներուն գրաւման դատապարտեց Ճէմիլ անուն անձը, որ աքսորավայրէն փախած էր։

--Եղեռնադատ Ատեանը ձերբակալման հրամանագիր մըն ալ հրատարակեց Խօճազատէ Շաքիրի դէմ, որ Սամսէնի Գիրէոն, անկէց Աթէնք և յետոյ Եւրոպա փախած է։

«ԼՈՒՐԲԻԱ» ՇՈՒՇԵՆԱՒԻՆ ԸՆԿԸՂՄԻԼԸ.— Շաբաթ օր մանրամասնօրէն գրած էինք թէ իտալական Լուբիա տի Թարկնբօ շոգենաւը իր արմատիքի մրթերքով ընկղմած էր Սէրայ Պուրնուի առջեւ։ Նաւապետը իր շոգենաւին մասնառական Հիւրօճիմ շոգենաւին հետ ընդհարելէն ետք, ամէն ճիգ ըրած է զայն խրեցնելով ազատելու, բայց չէ յաջողած։ Նոյն իսկ օգնութեան հասնող չորս նաւափիգները բան մը չկրցին ընել։ Լուբիա Սաադ Պուրնուի առջեւ երկու հակընդդէմ ուժգին հոսանքներուն միջեւ եկաւ զարնուեցաւ հոն տեղի քարափին, զայն խորտակեց և յետոյ ինք ալ ահեղ շառաչիւնով մը անյայտ եղաւ ջուրին յատակը։ Ընկղմած շոգենաւը 3500 թոն տարողութիւն ունեցող մեծ շոգենաւ մըն էր։ Ընդհ. վնասը 30,000 ոսկի կը հաշուուի։ Ինչպէս գրեցինք մարդու կորուստ չկայ։ Նաւապետը և նաւաստիները հարցաքննուեցան իտալական հիւպատոսարանին մէջ։ Թէ՛ իտալական և թէ ժամառական ընկերութիւնները բրօքսեօ ըրին։ Հիւրօճիմի վնասները և վիճակը քննելու համար զօր. Վասա փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.—Շաբաթ գիշեր ժամը 5 ուկէսին հրդեհ ծագեցաւ Գալաթա-Գիւղ Իշկէմպէճի փողոց, հրեայ Մոյիզի քնած տունէն, որ սեփականութիւնն էր սրբազարար Բատրի։ Հրդեհը տարածուելով նոյն փայտաշէն տունէն զատ այլեց նաև հելլենական Բոյոյի տունը որ ապահովագրուած էր, և անոր տակը գտնուող 4 խանութները։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ ծագման մասին։

—Եալովայի Բաթրլը գիւղին մէջ անցած չը. օր հրդեհ ծագելով 11 տուներ այրեցան։

ՊԱՍՄԱՃԻ ԲԵՐՈՒԲԷ, որ Նարլը Գարուի իր տան վերնայարկէն ինքզինքը վար նետած էր, Նախընթաց օր մեռաւ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ։

ԱԻԱԶԱԿ.— Տինարէն (Վան) կը գրեն թէ, հռչակաւոր աւազակ հաճի Բարելիի խումբը անցեալ օր պաշարուեր է գեր-տեղական Տիմիթրաքի էֆ.ի հրամատարութեան տակ գտնուող զօրախումբէն։ Հակառակ աւազակներու ընդդիմութեան ամէնքն ալ ձերբակալուեցան։ Ընդհարման միջոցին զինուոր մը ձեռքէն վիրաւորուեցաւ։

ՁԻՒՆ ԵՒ ՓՈԹՈՐԻԿ.— Ապրիլ 5ին Վանի մէջ փոթորիկ մը ծագեցաւ և սառուկի տեղատարափէ մը ետք մինչեւ իրիկուն ձիւն տեղաց, դեկտեմբերի օրուան մը պէս։

—Էսքիշկանէն կը հեռագրեն թէ վերջերս սոսկալի փոթորիկ մը ծագեր է հոն և չրջականները։ Ճամբորդներու կարաւան մը ցիրուցան եղեր է և 8 հոգի սպաննուեր են։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Սկիւտար, Եէնի Մահալլէ բնակող չրջուն խոնարհ Մկրտիչ աղայի մայրը Երմանէ, նախընթաց օր յանկարծամահ եղաւ, Սիլիհտար Պաղչէսիէն անցած ատեն։

ԹՐԲՈՒՀԻ ՄԸ առջի օր, Գարթալէն եկող կառախումբին ճամբուն վրայ կեցած էր և չէր հեռանար հոնկէց. սակայն մնքենավարը կարենալով կեցնել շոգեշարժը, յ

«ԱԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԹՈՒԹԱԿԱՆ 66

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌՈՇՈՒՌ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՅՐԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Կէս օրէն ետքը, Լէնդրին վար իջած ըլլալով քանի մը բաներ գնելու համար, դռնապանին խուցը մտաւ, և ըստ սովորութեան բարեւից պարոն և տիկին Ֆապրիս։

—Ա՛հ ինչ սիրուն օրիորդ է, ըսաւ Հանրիէդ, երբ մանկամարդ աղջիկը հեռացաւ։

—Շա՛տ սիրուն, կրկնեց տիկին Ֆապրիս զուարթութեամբ, իր գեղեցկութեան չափ ալ բարի և աղնիւ է։

—Այս տո՞ւնը կը բնակի։

—Այս՛, երրորդ յարկը կը բնակի իր մեծ հօրը հետ, որ դժբախտաբար կոյր է։

Դռնապանուհին մանրամասնօրէն պատմեց ինչ որ գիտէր Պլանչառ ընտանիքին վրայ, և ապա եզրակացնելով,

—Ատուած հետիկը ըլլայ, ըսաւ արտաքուստ բարեմաղթութեամբ մը, չի գտնուելիք զաւակ է։ Առտուընէ մինչեւ իրիկուն գլուխը վեր չառներ ձեռագործին վրայէն։ Բոլոր հարուստ կիները իր յաճախորդներն են։ Ասոնց մէջ ազնուական կին մը կայ, որ զաւկի պէս կը սիրէ զինքը։ և շատ հեղ հոս կ'այցելէ։ Այս կնոջ աղջիկը առնօք դպրոցական ընկերուհին եղած է Լէոնդինի։

—Երանի՛ իրեն, հառաչեց աւազակուհին չինծու տխրութեամբ մը, առանկ պաշտպանութիւնները շատ թանկագին են աշխատող ձեռքերու համար։ Նախ որ բնաւ անգործ չեն մնար, մինչդեռ մենք տարին վեց ամիս գործադուլ կ'ընենք ակամայ։

—Բարեբախտաբար երջանկութեան օրը մօտ է, շարունակեց դռնապանուհին նոյն սրտագին եռանդով, Ատուած դիմացը իրեն պէս պարկեշտ և աղնիւ երիտասարդ մը հանեց, որուն հետ պիտի ամուսնանայ, և պիտի մոռնայ իր դժբախտ օրերը։

—Դոնէ աղան հարո՞ւստ է։

—Հարուստ չէ, բայց հարստութենէ շատ աւելի թանկագին յատկութիւններ ունի։ Ա՛ս դարուն մէջ, ուր մարդութիւնները երիտասարդներուն ուղնուծուծը անցած են, շատ հազուադէպ է ասանկ շնորհքով տղու մը հանդիպիլը։

—Հարսնիքնի՞ն երբ է։

—Մօտ է կ'ըսուի, բայց դեռ ստոյգ բան մը չենք գիտեր։

Հանրիէդ երկու օր շարունակ Ֆապրիսի սենեակը իջաւ և հոն կարով զբաղեցաւ, միւնոյն ատեն աչքէ չվրիպեցնելով բոլոր այն ելումուտ ընողները, որոնք տան վարձակալներն էին։

Տիկին Ֆապրիս, որ գրեթէ բոլոր կանանց պէս շատախօս ըլլալու ունակութիւնը ունէր, այս երկու օրերուն մէջ միշտ սեղանակից ըրաւ զինքը, և առիթ չի փախցուց պատմելու համար ամէն բան որ չահեկան կը թուէր իրեն։

Այս անգաղտնապահութեան շնորհիւ, աւազակուհին կրցաւ քաղել բոլոր այն մանրամասն տեղեկութիւնները, որոնցմէ կրնար մեծ օգուտներ քաղել ծանօթ աւազակախումբը։

22.

Երրորդ օրը աւազակուհին շատ կանուխ ելաւ անկողնէն, և անմիջապէս մեկնելու պատրաստուելով,

—Ես այսօր աշխատանոց պիտի երթամ, ըսաւ տիկին Ֆապրիսի որ սենեակը մաքրելու զբաղած էր։ Հաւանական է որ մինչեւ իրիկուն հոն ըլլամ։

—Բարի յաջողութի՛ւն, աղջի՛կս, պատասխանեց դռնապանուհին, գոհ պիտի ըլլամ, եթէ իրիկուան աղուոր հունձքով մը վերադառնաս։

Կեղծ կարուհին դռնէն դուրս ելաւ աչքոյժով, և կէս ժամու չափ քալելէ ետքը, հանրակառքով գնաց մինչեւ արտաքին արուարձանները, ուրկէ հեռիոն ուղղուեցաւ դէպի ամայի գետինները։ Այն տեղը աղտոտ, ողորմելի տեսքով քանի մը ցանցառ տուներ կը նշմարուէին աջ ու ձախ, և աղբերու կոյտերով խճողուած ճամբաներուն վրայ հագիւ քանի մը անցորդներ կը տեսնուէին։

Աւազակուհին կանգ առաւ երկայն փողոցի մը անկիւնը, ուշադիր ակնարկով մը զննեց իր բոլորտիքը, և մտաւ տունէ մը ներս, որու պատուհաններէն լաթի աղտոտ կտորուանքներ կախուած էին չորնալու համար։

Աւազակախումբին պետը հոս կը բնակէր։

Սատրկրեայ նկուղը, զոր նկարագրեցինք նախորդ հատուածով, կը ծառայէր միայն իբր ժամադրութեան վայր մը, ուր շաբաթը քանի մը գիշեր կը հաւաքուէին խումբին մարդիկը և հրամաններ կ'ընդունէին աւազակապետէն։

Կոլիֆառ,— ա՛յս էր աւազակապետին անունը,— երբ Հանրիէդը տեսաւ, ոտքի ցատքեց ոգեւորութեամբ, և ահոր ձեռքերէն բռնելով,

—Ա՜հ ինչ շուտ, Պիպի՛ս, ըսաւ փաղաքուշ ձայնով մը, ըսել է որ գործդ լմնցուցիր։

—Հապա ի՞նչ գիտցար, գոչեց մանկամարդ կինը յոխորտանքով, դուն ինծի չորս օր ըսած էիր, բայց ես երկու օրուան մէջ լմնցուցի ամէն բան։

—Կոյրը տակ ունի՞ եղեր։

—Ունի՛ եղեր, դռնապանին կինը բերնէն փախցուց։

—Ո՞ր յարկը կը բնակին։ Սենեակին մանելու դիւրութիւն կա՞յ։

—Երրորդ յարկը կը բնակին, և իրենց յարկաբաժինը երկու դուռ ունի, մէկը աջ և միւսը ձախ։ Ահա անոնց կաղապարները։

Եւ աւազակուհին գրպանէն թաշկինակ մը հանեց, որուն մէջ փաթթած էր երկու մոմի կտորներ։

Կոլիֆառ խորին ուշադրութեամբ մը դիտեց այդ մոմին կտորները, ու յեսոյ կարգ մը տեղեկութիւններ առաւ տնեցիներուն նկատմամբ։

Աւազակուհին իր իմացածները նոյնութեամբ հաղորդելէ ետքը,

—Ա՛ս գործին մէջ հաց կայ, ըսաւ գլուխը նշանակալից կերպով մը երերցնելով, բայց շատ մեծ զգուշութեամբ շարժիլ պէտք է։

—Դուն տասնակ բաներու մի՛ խառնուիր, սաստեց աւազակապետը։ Քանիի՞ն կը պառկին կոր, ան ըսէ։

—Եթէ Բիէռ այցելութեան չի գայ, կանուխ կը պառկին, այսինքն ժամը իններն։

(Շարունակելի)

ՏՕՔԹ. ԹԻՒՐԱՊ

Ամրան եղանակին առթիւ ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի,

Երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 4էն 9 (Ը. Թ.), Բերա, Մեծ Բարմագ-Դռաբու, Միսք փողոց թիւ 6.

Իսկ միւս օրերն ալ Մեծ Կղզի, իր բնակարանը դիմող բոլոր հիւանդները։

24=4

ՍԹԱՄՊՈԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՋԱՆՋԼԻԱՐ ՓՈՂՈՑ
ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ. — ԼԻՆՕԼԷՕՄ (ՄԱՆԹԱՐԼԷ ՄՈՒՇԱՄՊԱ) — ՔՌԷԹՕՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
62=8

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱԱԺ Ն°
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԼԹԱՆԱՅԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՈԳԱՏԼԵԱՆ ՄՐԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 3 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԳՐԻԳՈՐ Դ. ԱԴԱՄԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Պոլիս, Պանկի-Գաբու, Բէօբրիլի խաներ N. 25
Պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ իր մեծարգոյ վարպետին՝ հանրածանօթ փաստաբան Աղն. Վռամշապուհ Մանուկեան էֆէնտիի՝ գրասենեակը 15 տարուոյ երկարամեայ պաշտօնավարութենէն վերջ այս անգամ իր վկայական ստանալով, յիշեալ սենեակը թողած և Պոլիս Պանճէգարու վերոյիշեալ խանին մէջ փաստաբանական գրասենեակ մը հաստատած է, կ'ստանձնէ քաղաքային, առուտրական, պատժական և Շէրիի ամէն կարգի դատեր, կը խմբագրեն բրօթէսթօ, սէքսթրօ, քոմբրոմէսօ, վաճառականական և այլ կարգի պայմանագրութիւններ և աղերսագրեր, ինչպէս նաև վաճառականական ընկերութեանց լուծման և կազմութեան վերաբերեալ գործողութիւնք փութով կը կատարուին և խիստ դիւրամատչելի գիներով։

Վճռաբեկ Ատեաններու ներկայացուած ամէն կարգի դատերու հետապնդման մասին գաւառներէ եղած ամէն կարգի յանձնարարութիւնք խիստ չափաւոր վարձքի փոխարէն ամենայն փորձառութեամբ և փութով պիտի կատարուին։

Կը յուսայ թէ Պատ. Հասարակութիւնը պիտի բարեհաճի իր վստահութեամբը պատուել և քալաբերել զինք իր նոր ասպարէզին մէջ։ 12—5

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԱՆՈՅ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԴԱՂԴԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻԶԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ,

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅԱԼԵՐԵԱՆ

Լ'ԻՆԹՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՕ ԳԼԼԸՆՄԸՇ
Մէրէթի իսարէսի — Բարիզսէ, Վանտամ մէյսանընտա 9 նիւմէրոլը տայիրէի խուսուսիլէրինտէ

ՀԱՅՈՒԹ ՇԻՒՊԷՍԻ
Մէրմայէ վէ իհթիեաթ 120,000,000 ֆր.
1902ին մադպուզաթը 24,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 274,000,000 »
Միկուրթալ խանէլէրին զէմմէթի 21½ միլիառ

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄԻԻՐ ՇԻՒՊԷՍԻ
Մէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,000,000 ֆր
1902 մադպուզաթը 12,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 129,000,000 »
Միկուրթալ էօմիր 272,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կանէնէ միւսաիա չէրոթի իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գաբուլ իտէր
ԷՕՄԻԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ շիրքէթի տաիի միւսթէնիգ սուրէթէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարա էօմիր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐՔԻԹԻՆ ՊԱՆԳԱՄԸ «Օսմանը Պանքասը» տրր. Թիւրքիա վէ մէմալիքը Շարգէյէ իլէն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպոլտա, Սուլթան Համամնտա, Բաթրրօք Օղլու Բասամը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԻԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա այրուճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիսի՝ մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի ածանսլարը վար տրր։

ՊԱՆԳԱՆ
ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ԹՐՄԱԼԵԼ, ԻՀԼԻԹԱԼ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՀԻ. 750000000

1899ական մէրի իւլ իէրա	էօմիր սիկուրթայը պէտէլի ֆրդ.	19,534,276
» »	եանկէն » » »	460,267,209
» »	» » » բրիմի »	1,433,935

էմլաք խէրէնին վէ չօճուգլար իչիւն միւթէաիր չէրոթի իլէ սիկուրթա ազալ իտէր
Եանկէն էտրէտ հէր նէվիի պիւնա վէ էշեա իւղէրինէ սիկուրթա ազալ իտէր։
Նէֆլիյան էտրէտ էտրէտ մալ, էվլատդզ նեազանիյէ վէ վազոր սիկուրթա լազար գազանուլ իտէր։
Հիսսէտարանա՝ 1896ական 18½%, 1897ական 18%, 1898ական 18%, 1899ական 16½% թէմէթթիւ թէվզի իթմիլ տրր։
Շիրքէթին Պանքերլերը (Տէրտանէթէ Գրէքի Լիմնէ, Լօնտրատա Անգլօ Աւսթրիական Գանգ, Վոֆեատա Գանգ Նատիոնալ Պելգիքա), Թաւրալար իչիւն միւատաիա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ահէնթլեր արանըրյար
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթա, Թահթապրուն խան, Պանք Օթթօման գաբլուսընտա

ՃԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Դումգապու 27 եւ Պալի-Փաշա 50
ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր երկար փորձառութեամբ արդէն շատերուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մըն է, և թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա ալցելած ու արհեստին ինչ ինչ կէտերը մօտէն ուսումնասիրած ըլլալով, իր վերոյիշեալ խանութներն և գործատուները արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ գանեհոն հարթանեցաց, անուան ամամխմբութեանց և խրախճանութեանց համար հագուստներ, անուշեղէններ և բաներ, բոթիսրաի վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆէնան։
Թէ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշտութեամբ և փութով ու 0/0 30 զոնպուսթի վնդլով։
Բերել տուած է նաև զարդարուն անդուսէ ֆանգէլի ռաֆտերու և թղթերու մեծ մթերք մը։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին Պիր Զէհիթի դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճառիէ, Տոզրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէչիտին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութիւնով

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ
Մասնաճիւղ Դալաթիոյ.— Քամանցօ խան։
Պոլսոյ Գործակալութիւն.— Գաբրրնը օղլու բասաժին դիմաց Աշիր էֆ. Քիւրիւպհանէ փողոց։
Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։
Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։

ԳԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ
261 Մահմուտ Փաշա Պազի, աղբիւրին կից 261
Սոյն բազմամեայ գեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունենալու գնահատելի յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։
ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ գեղերու թարմութեամբ, դեզգերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, դներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։
ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն գեղարանին սկզբունք եղած են։
Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւպեր բերել տալու։
* * *
Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ ԲԹԻՇԿ ԱԼԼԱՎԷՐԴԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. և Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, գեղարանին մասնաւոր դարմանասրահը։
Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։
ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ
Կ'ուզէք հարսնիքներուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ վճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի ժամն գիներով։ Կը գտնուին նաև հոն հարսի կիրանտ, քողք, քողքի սնուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.։
Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր հաշիւը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։
ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Քամանցօ խանի տակ, թիւ 86

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150,030,616 ՖՐԱՆՔ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ. ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն։
ԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ
Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ. առանց բժշկական քննութեան
Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ ազգ ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով. — (միևնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։
ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն ՇՈՒԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. վարկածներու դէմ, ալիքարկիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար շաբաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային,
և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։
Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐ ԴՐԱՄԱՑՈՒՑԵՆ Է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ. ի Պոլիս.= ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ
ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ
Պոլիս Գաբրրնբօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։